

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2024-01-04

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.gu.se/jmg

Ditt vittnesmål i mordrättegången – finns där poddar finns

En kritisk diskursanalys av tre svenska kommersiella true crime-podcasts etiska
förhållningssätt till brottsoffer

Författare: Isabelle Kölarås och Vilma Strömberg

Handledare: Britt Börjesson

Kursansvarig: Elena Johansson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

JMG

Vi vill rikta ett särskilt tack till vår handledare Britt Börjesson för ditt stöd och dina visa ord under arbetets gång. Vi vill även tacka familj och vänner som ställt upp för oss med både hjälp och stöttning.

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
DEPT OF JOURNALISM, MEDIA AND COMMUNICATION

Abstract

Title: Your testimony in the murder trial – available where podcasts are available
Authors: Isabelle Kölarås and Vilma Strömberg
Level: Bachelor thesis in Journalism
Term: Autumn term 2023
Supervisor: Britt Börjesson

The purpose of this study is to examine how victims are portrayed in three Swedish commercial true crime podcasts. Journalistic ethics in relation to how the victim and the perpetrator was portrayed in the podcasts was of big importance when conducting the study. Since there are few regulations in Swedish law concerning podcasts as media platform, we wanted to look further into this. Based on this we constructed three questions of issue that we seek to answer:

How are victims portrayed in three Swedish commercial true crime podcasts?

How is the “the public’s right to know” imprinted on the content in three Swedish commercial true crime podcasts?

How do the podcasts that are analyzed relate to journalistic ethics?

For the first question of issue we applied Nils Christie’s theories’ criteria of ‘ideal victims’. The second question of issue was analyzed through Cameron-Dow’s concept of “the public’s right to know” in crime reports, supported by studies made by Jesper Strömbäck about what journalists consider to be newsworthy. On the third question of issue we applied Wigort’s Yngvesson’s ways of explaining the western world’s views on journalism based on two ethical views: consequential neutrality and social responsibility theory.

The method in use is a Critical discourse analysis (CDA) and we’re analyzing a total of five podcast episodes from three different podcasts.

The results showed that there are, of varied degree, occurrences of ideal victims in the analyzed true-crime podcasts. The podcastmakers are relatively good at dealing with journalistic ethics, even though some are more prone to breach the personal sphere and share sensitive information than others.

Keywords: Ethics, true crime, critical discourse analysis, victim, podcast

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Bakgrund	7
2.1 Regelverk.....	7
2.1.2 Publicitetsregler	8
2.1.3 Offentlighetsprincipen	9
2.1.4 Medieombudsmannen och mediernas etiknämnd	10
2.1.5 Skyddet för den personliga integriteten	10
2.2 Podcastmediet	11
2.3 True crime	12
2.4 Kritik mot true crime-produktioner.....	14
2.5 Kommersiella medier	16
3. Syfte och frågeställningar	18
4. Tidigare forskning	19
5. Teoretiskt ramverk	22
5.1 Journalistisk etik.....	22
5.1.1 Konsekvensneutralitet	22
5.1.2 Social ansvarsteori	22
5.2 Allmänintresse och nyhetsvärdering.....	23
5.3 Offerroller i media.....	24
6. Metod och material	26
6.1 Kritisk diskursanalys (CDA).....	26
6.2 Analysschema och arbetsgång	27
6.2.1 Analysschema.....	27
6.2.2 Arbetsgång	27
6.3 Urval.....	28
6.4 Presentation av podcaster och avsnitt.....	30
6.4.1 Fallen jag aldrig glömmer	30
6.4.2 Om fallet: Jackmordet i Ånge	30
6.4.3 Mordpodden	31
6.4.4 Om fallet: Styckmordet i Askersund	31
6.4.5 Rättegångspodden	32
6.4.6 Om fallet: Politikern som styckade sin vän - Del 1–3.....	33
6.5 Metoddiskussion	33
6.5.1 Reliabilitet	34
6.5.2 Intern validitet.....	34

6.5.3 Extern validitet	35
6.5.4 Etiska överväganden	35
7. Resultat.....	37
7.1 <i>Fallen jag aldrig glömmer</i>	37
7.2 <i>Mordpodden</i>	40
7.3 <i>Rättegångspodden</i>	44
8. Diskussion	48
8.1 <i>Offer</i>	48
8.2 <i>Allmänintresse</i>	50
8.3 <i>Förhållningsätt till journalistisk etik</i>	52
9. Slutsatser	55
9.1 <i>Förslag till vidare forskning</i>	57
10. Referenser	58

1. Inledning

Hösten 2022 försvinner en ung kvinna i Vetlanda i Småland efter en utekväll med sina vänner. Två veckor senare hittas hon död. Vid den tiden har en ny, svensk true crime-podcast redan släppt två avsnitt om händelsen. Reportern i podcasten har börjat leta upp och prata med vittnen och har själv varit ute och letat på platser som har kopplingar till händelsen, allt medan den intensiva sökinsatsen och polisutredningen fortfarande pågår. Är det etiskt försvarbart att så tidigt gå ut med detta i en podcast, innan dess att någon faktiskt vet vad som har hänt?

Att lyssna på podcasts är något som under senare år kraftigt ökat i popularitet. Enligt Internetstiftelsens rapport *Svenskarna och internet 2023* ökar podcastanvändandet generellt och nästan hälften av svenskarna har under 2023 lyssnat på podcasts (Internetstiftelsen, 2023). Bland de olika podcastgenrerna visar *Poddindex* årsrapport att flera svenska true crime-podcasts toppar listan över de mest populära podcasterna under 2022. True crime-podcasts ligger också i topp vad gäller störst räckvidd (Kantar, 2022).

True crime-podcasts kännetecknas av att det berättas om verkliga brott, men sättet de gör det på kan variera. På senare tid har det riktats kritik mot podcasts i denna genre. De har bland annat kritiserats för att brista i sin källhänvisning och pekats ut för plagiat (Rönnqvist Fors, 2020). Vidare har det anmärkts på etiska brister i hänsyn till familj och anhöriga till offren i de olika rättsfall som plockats upp och gjorts underhållning av (Erlandsson & Sundell, 2019). Detta går i linje med en nutida samhällsdebatt där true crime-produktioner generellt är omdebatterade, speciellt utifrån etiska aspekter (Rönnqvist Fors, 2020).

Enligt Lindgren och Lundström (2010) existerar idag ett medieklimat som är karaktäriserat av reality-tv, dokusåpor och en allmän besatthet av verkligheten. I sin tur menar de att vanliga människors berättelser lyfts fram allt mer och mer i relation till brott, specifikt i dokumentära sammanhang. I dessa dokumentära sammanhang används verkliga brott för att "väcka känslor av spänning, fara eller möjliggöra ställföreträdande upplevelser" (Lindgren & Lundström, 2019, s. 33–34).

Med bakgrund i detta började ett intresse växa fram för hur offer framställs i de mest populära svenska kommersiella true crime-podcasterna. Vilka detaljer från det aktuella brottsfallet får lyssnarna reda på i en true crime-podcast? Skiljer innehållet sig från hur en journalist skulle beskrivit ett fall baserat på de etiska regler som journalister förhåller sig till? Hur beskrivs de inblandade i fallet, och framför allt, hur beskrivs offret? I sökandet på svaret till dessa frågor kunde vi konstatera att det gjorts en mycket begränsad mängd svensk forskning beträffande just true crime-podcasts i Sverige. Vi kommer därför i denna studie att analysera tre olika kommersiella, svenska true crime-podcasts med hjälp av en kritisk diskursanalys. Med hjälp av detta hoppas vi sedan på att kunna ge en fördjupad bild av hur man framställer offer och förhåller sig till journalistisk etik i dessa utvalda podcasts och podcastavsnitt.

2. Bakgrund

Nedan kommer bakgrundsinformation presenteras angående vilka regelverk som finns inom medielandskapet och hur de relaterar till podcasts. Vi kommer även förklara vad podcasting innebär samt gå in på true crime som genre och dess historia. Termen kommersiella medier kommer beröras och slutligen kommer kritik som riktats mot true crime-produktioner att presenteras.

2.1 Regelverk

Det finns två grundlagar i Sverige som finns till för att reglera yttrandefriheten. Dessa är Yttrandefrihetsgrundlagen (SFS 1991:1469) respektive Tryckfrihetsförordningen (SFS 1949:105). Dessa lagar skyddar bland annat rätten att fritt uttrycka sig i text, ljud och bild utan att detta ska kunna begränsas av myndigheter. Det utgivningsbevis som ges till podcasts idag är i nuläget inte kopplat till innehållet och själva podcasten utan webbplatsen som podcasten publiceras på. För att en podcast ska omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen krävs ett utgivningsbevis och att podcasten uppfyller kriteriet av att vara en egen databas (Mediemyndigheten, u.å.-c).

Podcasts är en relativt oreglerad medieform då dess innehåll inte regleras av radio- och TV-lagen, med undantag för de podcasts som är skapta av public service-företagen eller har en ansvarig utgivare. I och med att de podcasts som inte distribueras av public service-företagen inte heller omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen är det, istället för den ansvarige utgivaren, den som uttalar sig om något i en podcast blir ansvarig för detta (Mediemyndigheten, u.å.-c).

2.1.1 Radio- och TV-lagen

1996 utfärdades Radio- och TV-lagen (1996:884) som skapades för att reglera innehållet i radio- och TV-sändningar. Lagen reformerades sedan och 2010 trädde den nya Radio- och TV-lagen (SFS 2010:696) i kraft).

Lennart Weibull och Britt Börjesson beskriver i sin bok *Publicistiska seder* (1995) grunden till radio- och TV-lagstiftningen. Eftersom tryckfrihetsförordningen endast avsåg tryckta skrifter möjliggjorde radio- och TV-lagstiftningen för att även den typen av medier så småningom kunde regleras (Weibull & Börjesson 1995, s. 50). År 1967 tillkom radiolagen där det bl.a. bestämdes att regeringen skulle behöva ge tillstånd för markbunden radio- och TV-sändning och att sändningarna ska vara opartiska och sakliga. Åren därpå skapades ytterligare lagar med nya principer kring radio- och TV-sändningar inspirerade av tryckfrihetsförordningen. På 1980-talet tillkom även en ny lagstiftning för kabel-TV och video. Det diskuterades ett införande av en mediegrundlag, men 1992 kom istället yttrandefrihetsgrundlagen som omfattar radio, TV, film och video och tryckfrihetsförordningen kvarstod som övergripande lagstiftning för tryckta medier (Weibull & Börjesson 1995).

Mediemyndigheten, före detta Myndigheten för press, radio och tv (MPRT), tillhör Kulturdepartementet och arbetar bland annat för yttrandefrihet, tillgänglighet i medier samt är den myndighet som ger ut sändningstillstånd för radio och TV (Mediemyndigheten, u.å-a) Lagen kompletterar sändningstillstånden som utfärdas av Mediemyndigheten, och reglerar exempelvis annonser, otillbörligt gynnande och produktplacering i radio- och TV-sändningar. Reglerna för innehållet skiljer sig beroende på vilken plattform eller land som innehållet sänds ifrån (Mediemyndigheten, u.å-b).

Podcasts faller inte, när denna studie görs, in under denna lag. Det är ändå relevant att redogöra för lagen då den kan bidra till att ge en bredare bild av hur annan ljudmedia regleras i den svenska lagstiftningen.

2.1.2 Publicitetsregler

Publicitetsreglerna beskrivs av Journalistförbundet (SJF) som ett ”frivilligt etiskt komplement” till Tryckfrihets- (TF) och Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Enligt Journalistförbundet ingår de i det “medieetiska självsanerande systemet,” tillsammans med de yrkesetiska reglerna (SJF, 2021).

Det finns 17 publicitetsregler som sammanfattas under fem olika rubriker:

Ge korrekta nyheter

Var generös med bemötanden

Respektera enskildas privatliv

Var varsam med bilder

Var försiktig med namn (SJF, 2021).

Under varje rubrik redovisas därefter ett antal punkter på ämnet. Speciellt intressanta för denna studie är punkterna under rubrikerna **Respektera enskildas privatliv** och **Var försiktig med namn** då de är applicerbara och/eller berör det som kommer undersökas i denna studie. De punkter som vi finner mest relevanta för denna studie är:

7. Överväg noga publicitet som kan kränka enskildas privatliv. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.

[...]

9. Visa alltid offren för brott och olyckor största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.

10. Framhäv inte berörda personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande.

[...]

15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.

16. Om inte namn anges undvik att publicera bild eller uppgift om yrke, titel, ålder, nationalitet, kön eller annat, som gör en identifiering möjlig.

17. Observera att hela ansvaret för namn- och bildpublicering faller på den som återger materialet (SJF, 2021).

Publicitetsreglerna beskrivs som “en viktig del av det självsanerande medieetiska systemet” tillsammans med de yrkesetiska reglerna som ingår i “Spelregler för press, radio och tv” (SJF, 2021). De yrkesetiska reglerna är också av stor betydelse för svenska journalister. Anses man, som journalist eller medlem i Svenska journalistförbundet, ha brutit mot dessa regler, kan man bli anmäld till Journalistförbundets yrkesetiska nämnd (YEN) (SJF, 2020).

Alla medier kan välja att ansluta sig till dessa regler, men det är inget krav och därför måste inte podcastskapare ta hänsyn till dessa regler om de inte själva väljer att göra det.

2.1.3 Offentlighetsprincipen

Offentlighetsprincipen har stor betydelse för demokratin i och med att den ger grundlagsskyddad insyn i bland annat riksdagens, regeringens och myndigheters arbete (Riksdagen, 2023). Offentlighetsprincipen berör både yttrandefriheten, meddelarfriheten och allmänna handlingar (Regeringskansliet, 2015a).

I tryckfrihetsförordningen finns bestämmelser kring vad allmänna handlingar innefattar och vem eller vad de får användas till. Allmänna handlingar är i regel offentliga men kan regleras med hjälp av offentlighets- och sekretesslagen (OSL) (2009:400) om det finns uppgifter i handlingarna som inte, varken muntligt eller skriftligt, får avslöjas och därför omfattas av sekretess (Regeringskansliet, 2015).

Vad som omfattas av sekretess kan bero på vilket företag eller myndighet som handlingen begärs ut från. Det kan det skilja sig mellan vad som klassas som sekretessuppgifter beroende på vad som, utifrån given myndighet, anses vara känslig information. Vid begäran av allmän handling från en myndighet har du alltid rätt att vara anonym och behöver inte heller uppge vad handlingen ska användas till (Regeringskansliet, 2015b).

Offentlighetsprincipen är det som många podcastskapare inom true crime genren använder för att få ut informationen om fallen som de lyfter i sina podcasts. Medieexperten Nils Funcke uttalade sig i samband med Kulturnyheterens granskning av *Rättegångspodden* om det problematiska med detta. Han anser att sättet dessa podcastskapare använder sig av offentlighetsprincipen kan leda till en mer omfattande reglering och att insynen i framtiden blir mindre (Sundell & Atallah, 2019).

2.1.4 Medieombudsmannen och mediernas etiknämnd

Medieombudsmannen (ofta förkortat MO) och mediernas etiknämnd är en del av mediernas egna självsanerande system. Anledningen till att detta system finns är för att man vill att pressen ska få vara så fri som möjligt utan någon inblandning från politiker och utan något lagstiftande som kan begränsa det fria ordet (Medieombudsmannen, u.å.-a).

Medieombudsmannen ska se till så att svenska medier förhåller sig till de etiska riktlinjer som branschen själv dragit upp. Om det inte sker ska enskilda som drabbats av en publicitetsskada kunna få upprättelse. MO är ingen juridisk instans och inte någon myndighet, utan en del av mediebranschens eget självsanerande system” (Medieombudsmannen, u.å.-d).

Nuvarande medieombudsman är Caspar Opitz. Om man som individ känner sig negativt drabbad av en publikation, det kan exempelvis röra sig om namngivelse eller bild som varit identifierande är det till MO man anmäler detta. Men det är inte MO som fattar det slutgiltiga beslutet om en publicitetsskada har skett, utan det är Mediernas etiknämnd. Om MO anser att mediet bör klandras går ärendet vidare till Mediernas etiknämnd som fattar det slutgiltiga beslutet. Om ett beslut inte skulle gå vidare till Mediernas etiknämnd kan detta överklagas (Medieombudsmannen, u.å.-d).

I mediernas etiknämnd sitter fyra jurister med god domarerfarenhet, sexton mediarepresentanter och tolv som representerar allmänheten. Om ett medieföretag klandras innebär det att de måste göra en publikation angående uttalandet samt att de måste betala en expeditonsavgift. Denna avgift används för att delfinansera mediernas etiska system (Medieombudsmannen, u.å.-c).

Även om det inte är ett krav så kan medier som vill ta ett etiskt ansvar för vad de publicerar frivilligt anmäla sig till det medieetiska systemet. Medier som inte anslutit sig kan inte bli granskade av MO (Medieombudsmannen, u.å.-b).

2.1.5 Skyddet för den personliga integriteten

Sedan 1974 finns det i den svenska regeringsformen (SFS 1974:152) i 2. kap Grundläggande fri- och rättigheter under rubriken Kroppslig integritet och rörelsefrihet i 6§ en lag rörande personlig integritet. År 2010 reformerades grundlagen och även lagen rörande den personliga integriteten ändrades (2009/10:KU19).

6 § Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp även i andra fall än som avses i 4 och 5 §§. Var och en är dessutom skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande.

Utöver vad som föreskrivs i första stycket är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Lag (2010:1408)

Det är framför allt det andra stycket som relaterar till det som eventuellt lämnas ut i en podcast. Detta går i linje med punkt 7–10 under rubriken Respektera enskildas privatliv som finns i Publicitetsreglerna (Journalistförbundet, 2021).

2.2 Podcastmediet

Podd och *podcast* kommer definieras enligt Svenska Akademiens Ordlista (SAOL), Svensk Ordbok. *Podd* definieras enligt SAOL som “liten bärbar apparat för nedladdning och uppspelning av ljudfiler från internet” (Svenska Akademiens Ordlista, 2015).

Tiziano Bonini (2015) menar att termen “podcasting” uttrycktes för första gången av den brittiska journalisten Ben Hammersley år 2004. Termen är en kombination mellan orden “broadcast” som betyder sändning och “pod” som refererar till produkten iPod, en bärbar mediaspelare skapad av företaget Apple (Bonini, 2015 s. 21). År 2005 blev podcastmediet tillgängligt för allmänheten, men många forskare inom området är eniga att det var podcasten *Serial* (2014) som stod för ett ökat intresse för mediet samt bidrog till att popularisera mediet (Boling, 2019). Kelli Boling menar att *Serial*, som producerades av det amerikanska radioprogrammet *This American Life*, hade en helt ny professionell standard på grund av att det producerades av ett väletablerat radioprogram som hade både resurser och tidigare erfarenhet (Boling, 2019).

Richard Berry menar att “podcasts kan vara radio, gjorda av radiostationer eller av tidigare radiopratare. De kan också vara skapade av individer utan några erfarenheter av det ovan nämnda, eller utan intresse att efterlikna radio, och även fast de låter olika delar de samma plattformar” (Berry, 2016 s. 9).

Podcastplattformar är, till skillnad från radio och plattformar som exempelvis Youtube, självstyrda av skapare, lyssnare och förmedlare. Även om man kan använda radio som referenspunkt argumenterar Berry (2016) för att podcasting blivit en ny, egen medieform. Berry förklarar att allt mer material nu börjar produceras för att distribueras på podcastplattformar, och på plattformarna kan producenter berätta historier på annorlunda sätt än hur det tidigare gjorts i traditionell radio. Berry menar att många dras till mediet eftersom

det finns få lagar och regleringar att förhålla sig till, skaparprocessen blir således relativt fri (Berry, 2016).

Bonini (2015) definierar podcasting som “en slags teknologi där man kan distribuera, lyssna och ta emot ljudfiler”, dessutom kan man göra det helt när det passar en själv. Bonini menar att vi nu kommit in i den andra åldern av podcasting som innebär att mediet till stor grad påverkas av kommersialisering samt att det blivit ett massmedium. Enligt Bonini är en av anledningarna till att podcasting växer att det är så pass billigt att producera en podcast. Han menar att vissa spelar in podcasts i radiostudior, men att det även är enkelt att producera podcasts ifrån hemmet utan att man behöver köpa massa dyr utrustning. Om man jämför med att exempelvis producera en TV-show eller radio-show är det enligt Bonini stora skillnader i produktionskostnader. Han menar att podcasts som är populära kan många gånger täcka produktionskostnaderna endast genom reklamintäkter (Bonini, 2015).

Kelli Boling menar att de flesta podcastskreatörer delar upp sina avsnitt i säsonger, precis som TV-shower. Trots detta produceras ändå avsnitten oftast veckovis, vilket mer liknar radio. Hon noterar även att vissa podcastskapare släpper alla avsnitt på en gång, för att göra de anpassade till sträck-lyssning. Boling förklarar också att det är vanligt att podcastskapare har en stark interaktion med sin publik och att de pratar med publiken via mailkorrespondens och på sociala medier (Boling, 2019).

2.3 True crime

Nationalencyklopedin definierar true crime som en “genre inom litteratur, film, radio och TV som fokuserar på skildringar av autentiska brott” (Nationalencyklopedin, u.å.).

Enligt Ian Case Punnett (2018) finns ingen övergripande teori om vad som är true crime och inte, trots att traditionell kriminaljournalistik och true crime texter kan se lika ut. Punnett gör trots detta ett försök att definiera genren, och han beskriver den som “en ibland kontroversiell multiplattform-genre som oftast förknippas med mordhistorier” (Punnett, 2018, s. 2).

Punnett poängterar att true crime är likt sagor på det sätt att det lär oss vad som är rätt och fel, samt vem vi kan eller inte kan lita på (Punnett, 2018, s. 2).

Eftersom true crime ofta kombinerar fakta med ett slags fiktions-liknande narrativ innebär det att gränsen mellan nyheter och underhållning ofta är aningen diffus (Boling, 2019). Enligt Yardley m.fl. tar true crime ofta avstamp i ett verkligt brott för att sedan försöka rekonstruera vad som hänt och försöka förstå sig på det. Utöver det kan det skilja sig mycket när det kommer till form och estetiska val (Yardley m.fl., 2019). Rachel Franks (2016) menar att några traditioner som hållit sig kvar inom genren sedan dess start är text som är skriven i syfte att underhålla och en önskan att chocka sin publik i enlighet med en marknadsmässig drivkraft.

Jean Murley menar att genren utger sig för att vara sann och spegla verkligheten, men att detta inte alltid stämmer, trots att skapare och konsumenterna själva kan tro att så är fallet.

Enligt Murley “fiktionaliserar, betonar, överdriver, tolkar, konstruerar, och skapar true crime ‘sanning’, och all relation till fakta är kompromissad och förmedlad” (Murley, 2009 s. 13).

Enligt Punnett vill vissa skapare, av vad som kan definieras som true crime, inte själva kännas vid definitionen och klassar hellre sina verk inom andra termer och kategorier. Punnett menar att detta kan bero på genrens rykte som sensationell. Även om genren alltid liknat journalistik har den inte varit väl ansedd av journalister, detta till stor del på grund av den sensationella naturen (Punnett, 2018).

True crime-genren har ett gediget förflutet, där vissa forskare till och med menar att en av de allra första mordhistorierna hittas i bibeln. Man syftar på historien om Kain och Abel där Kain mördar Abel och sedan försöker komma undan med det (Punnett, 2018). Men utöver det spåras genren tillbaka till slutet av 1500-talet då det börjas spridas tryckta skrifter, bland annat i form av pamfletter, som berättade (mestadels) sanna historier om verkliga brott och brottslingar (Nationalencyklopedin, u.å).

I skiftet mellan 1700-talet och 1800-talet börjar mördare beskrivas djupare i så kallade avrättningsskrifter. Här börjar även en fascination växa fram för vem mördaren bakom brottet egentligen är, varför denne utfört brottet och hur hen har växt upp etcetera. Detta resulterar i att genren blir alltmer sensationell (Murley, 2009). Ordet sensationell uppfanns under 1800-talet och användes för att misskreditera journalistiska och litterära verk vars syfte var att framkalla starka känslor och reaktioner. Ofta är termen förknippad just med historier om våldsamma mord (Wiltenburg, 2004).

Enligt Murley (2009) fortsatte genren att utvecklas under det följande århundrandet, och allt fler texter om brott började synas i tabloidtidningar (billiga tidningar som marknadsförde sig till arbetarklassen). Tidigare hade man sett det som att vem som helst kunde bli en brottsling, men nu såg man det som att brottslingen stod utanför samhället och det normala, och att de var monster och bestar. Senare under detta århundrade börjar folk intressera sig för det psykologiska hos mördare och vetenskapen samt kriminologin utvecklades också kring denna tid. I stället för att framställas som monster beskrevs förövare som människor med en avvikande moral och med fysiska skillnader från laglydiga medborgare (Murley, 2009).

Murley (2009) beskriver vidare utvecklingen under 1920-talet, då brottsberättelser började berättas på ett nytt sätt, nämligen genom så kallade true crime-magasin. Här var det största fokuset att skildra mysterier. Ofta innehöll även dessa magasin bilder från brottsplatsen, konstruerade eller verkliga (Punnett, 2018). Människors intresse för verkliga brott var på denna tid väldigt stort. Ett av de populäraste magasinerna i USA, *True Detective*, sålde över 2 miljoner bilagor varje månad mellan år 1930–1940 (Murley, 2009).

När Truman Capote publicerade boken *In Cold Blood* (1966) menade han att han skapat en ny genre: dokumentärromanen. Boken handlar om de sanna morderna på en helt vanlig familj i en stad i Kansas (Browder, 2010). Laura Browder menar att Capote genom sin bok gjorde det mer respektabelt att läsa om våldsamma brott, och att boken ledde till utvecklingen till vad vi

idag kallar för true crime-böcker. Dessa böcker har flera saker gemensamt: de är vanligtvis långa med många detaljer, offren är nästan alltid kvinnor och förövarna är nästan alltid män. Vanligtvis innehåller även dessa böcker dramatiska fotografier på mördaren och offren (Browder, 2010).

Browder menar att trots att de första moderna true crime-böckerna skrevs under 1960-talet skulle det dröja tills 1970-talet innan de blev populära. Böckerna som skrevs under denna tid kännetecknades av att faran och mördaren ofta inte var okänd, utan kunde vara någon i familjen eller en respektabel samhällsmedlem. Detta menar Browder (2010) stod i kontrast mot de tidigare böckerna där mördaren oftast var någon okänd. Enligt Browder förmedlar ordet "true" i true crime-böckerna en känsla av att fakta presenteras, speciellt eftersom de är skrivna i en journalistisk och/eller dokumentär stil, samt en detaljerad beskrivning av händelseförlopp och bilderna som stöttar dessa beskrivningar (Browder, 2010).

I vårt nutida medielandskap återfinns genren i ett flertal olika medieformer, exempelvis dokumentärfilmer och tv-program. Ett exempel på en tv-serie som blivit populär på senare tid är Netflixserien *Making a Murderer* (2015) (Nationalencyklopedin, u.å.). Det har även blivit populärt med podcasts inom genren true crime. Podcastskapare inom denna genre brukar skapa en miljö likt få andra medier, i och med att de inte bara berättar en historia. Många av producenterna skapar hemsidor där de lägger upp detaljerad information som rättegångsdokument och bevisfoton. Detta innebär att man skapar en slags gemenskap med sin publik där kommunikationen inte bara är ensidig (Boling, 2019).

Rachel Franks (2016) menar att true crime-genren har varit en populär genre sedan dess uppkomst, men att den har förändrats en hel del under vägens gång, i både format och fokus. Detta i svar på teknologins utveckling samt på grund av krav från genrens konsumenter. Enligt Franks (2016) tyder detta på att genren har en förmåga att återuppfinna sig själv, om och om igen.

2.4 Kritik mot true crime-produktioner

I samband med genrens ökade popularitet inom olika massmedier har true crime-producenter fått ta emot kritik för sina produktioner, något som även lyftes i inledningen av denna uppsats.

I en studie gjord angående etik och estetik i true crime-produktioner rörande ett uppmärksammat mord på en svensk journalist finner Lyngge Stegger Gemzøe (2021) att alla tre produktioner som undersöktes i studien har bemötts av kritik. En av produktionerna, *The Secret Recordings*, anser Stegger Gemzøe fått kritik på grund av att den är sensationell utan att på något sätt försöka ändra någon orättvisa. Mördaren hade redan fått det maximala straffet (livstids fängelse). Stegger Gemzøe lyfter kommentarer från sociala medier där folk är kritiska till att man ger en mördare sändningstid då de menar att detta är respektlöst mot familjen. En annan produktion om mordet, *The Investigation*, handlar enligt Stegger Gemzøe mer om själva utredningen av fallet än om mördaren eller offret. Familjen till offret gav

medgivande till denna produktion och medverkar själva i den. Trots detta drog sig offrets pojkvän ur produktionen då han började ifrågasätta moralen och etiken bakom att skapa underhållning kring traumatiska händelser som inträffat så pass nyligen (Stegger Gemzøe, 2021).

I en artikel i tidningen Journalisten uttrycks kritik från flera svenska journalister mot streamingtjänster som Netflix och HBO som på senare tid producerat en stor mängd dokumentärer gällande verkliga brott. Dessa mediebolag väljer att stå utanför det medieetiska systemet trots att de släpper material på den svenska marknaden, vilket exempelvis SVT:s programchef Charlotte Friborg ser mycket kritiskt på. I intervjun med Journalisten uttrycker Friborg att “det finns stor risk att brottsoffer exponeras på ett sätt som de anser vara tufft. Då är det också rimligt att man kan få den saken prövad.” Nuvarande medieombudsman Caspar Opitz talar också ut i artikeln och anser att det etiska mediasystemet är till för att titta på frågor rörande publicitet och att medierna bör ansluta sig för att visa att de är seriösa aktörer (Granström, 2021).

SVT Kultur gjorde hösten 2019 en granskning av svenska true crime-podcasts, där flera anhöriga till offer rapporterade att de ser kritisk på den bristande etiken. Majoriteten av familjerna som blivit drabbade känner också att de inte kan göra något åt situationen eftersom podcasterna själva valt att inte ansluta sig till det pressetiska systemet. De vill därför att det ska finnas tydligare regler för podcastskaparna eller till och med en skärpt lagstiftning (Voss Sundell, 2019).

En podcast som fått ta emot kritik är *Rättegångspodden* skapad av Nils Bergman. I podcasten blandas bandupptagningar från anhöriga under rättegångar tillsammans med detaljerade beskrivningar av händelseförloppet i de aktuella brottsfallen. Nils Bergman kan med hjälp av offentlighetsprincipen begära ut både ljudfiler och annan information kring brottsfallet. Anhöriga till de offer som förekommer i rättsfallen har riktat kritik mot hur Nils Bergman delar med sig av rättegångsmaterialet i podcasten. De anhöriga har inte informerats på förhand om att avsnitten kommer publiceras och man har även gått ut med detaljer som exempelvis de anhörigas riktiga namn och ort. Etiken ifrågasätts av de anhöriga och en anhörig vittnar bland annat om att podcastavsnittet skapade ett “återupprepande av traumat” (Erlandsson & Sundell, 2019).

I en längre intervju med Nils Bergman som SVT gjort efter kritiken mot *Rättegångspodden* säger Bergman att han ska föra en dialog med ansvarig utgivare inför framtida publiceringar. Dock lyfter Bergman återigen att materialet han använder sig av är offentliga handlingar och att han för det mesta får mycket positiv respons på sina avsnitt (Voss Sundell, 2019).

Familjen till offret i succé-podcasten *Serial* (2014) vägrade själva att medverka i podcasten. Ytterligare information som framkommit i podcasten ledde dock så småningom till att fallet återigen öppnades upp. År 2022 friades Adnan Syed som år 1999 fällts för mordet. När det stod klart att Syed skulle få en ny rättegång gick familjen till offret ut i media och berättade att “podcasten hade öppnat sår som få kan tänka sig”. I en av domstolsförhandlingarna år

2022 berättade även en av familjemedlemmarna att “detta är ingen podcast för mig, detta är riktiga livet – en ständig mardröm som pågått i över 20 år” (Cabral & Allen, 2022).

Att fallet togs upp igen kan ses som en positiv konsekvens av att det gjorts true crime-produktioner. Anledningen till att fallet återöppnades var att bevisen som fällde Syed inte visade sig vara tillräckligt starka, och man upptäckte att utredningen inte skötts på ett korrekt sätt. Podcasten gjorde det på så sätt möjligt att justera en orättvisa. Familjens kritik handlade om att de inte fått någon insyn i denna process och kände sig därmed överrumplade av att fallet återigen öppnades upp (Cabral & Allen, 2022).

I mars 2023 fick dock Adnan Syed sitt straff återställt, vilket betyder att det blir ännu en förhandling i fallet. Domstolen menade att anhöriga till offret inte fått tillräckligt med tid för att yttra sig i den tidigare förhandlingen (TT, 2023).

2.5 Kommersiella medier

Podcasterna som ska undersökas i denna studie är kommersiella och därför kommer vi redovisa för vad det innebär att vara ett kommersiellt medieföretag.

Kommersiella medieföretag behöver ekonomisk vinst för att kunna överleva på marknaden. Dessa skiljer sig från public service-medier som främst finansieras via skatter och andra avgifter (Håkansson, 2019). Public service-medier har dessutom inrättats av staten via exempelvis politiska beslut. Trots detta sträcker sig professionella journalistiska ideal även till kommersiella medier (Håkansson, 2019). Håkansson menar dock att dessa ideal inte alltid överensstämmer med lönsamhetskraven. I *Handbok för journalistikforskning* beskrivs kommersialisering som att medier förändras allt mer till att vara inriktade på att locka publik och annonsörer. Det kan exempelvis handla om innehåll och utbud (Håkansson, 2019).

Enligt Jesper Strömbäck (2019) måste en balans finnas mellan vad publiken vill veta och vad publiken bör veta. Eftersom de flesta nyhetsmedier är kommersiella finns det både ett marknadsmässigt styrfält där efterfrågan, vad publiken vill veta, står i centrum. Det finns även ett marknadsmässigt styrfält där betydelse, vad medierna anser att publiken bör veta, står i centrum. Strömbäck (2019) menar att allt tyder på ett skifte i nyhetsurvalet som nu allt starkare präglas av att intresset styr innehållet. Ingela Wadbring (2007) menar vidare att begreppet kommersialisering används allt mer i dagens mediedebatt. Medierna anses blivit mer kommersiella och detta är något som Wadbring undersöker genom ett flertal enkätundersökningar med svenska journalister. Frågor kring kommersialisering har skickats ut med några års mellanrum för att få en inblick i journalisters syn på ämnet och för att kunna se hur denna syn har förändrats över tid (Wadbring, 2007). Wadbrings studie visar att journalister själva också anser att journalistyrket har blivit mer kommersiellt. Detta gäller speciellt de journalister som arbetar för de medier som anses vara mest kommersiella vilket är kvällspress, de med egna produktionsbolag och kommersiell tv. Undersökningen visar också att allt fler i den svenska journalistkåren anser att man ska ge publiken valuta för pengarna. Wadbring (2007) menar att den ökande konkurrensen på marknaden är

anledningen till detta, och att medierna därför måste anpassa sig mer till publiken och/eller annonsörer för att klara av konkurrensen. Ytterligare visar en undersökning av Kent Asp (2007) att journalister anser att de kommersiella intressena blivit allt större över tid och att de själva inte längre har lika mycket inflytande som innan när det kommer till vad som publiceras.

3. Syfte och frågeställningar

Vi har i denna studie intresserat oss för den etiska snårighet gällande vad som får sägas och vilken information som får delas i en podcast, då den inte berörs av samma lagar som exempelvis radiosändningar gör. Forskning kring pressetik har tidigare gjorts på traditionella medier (se exempelvis Britt Börjesson, 2007) men inte i någon stor utsträckning på podcasts. Som tidigare nämnt har true crime-podcasts bland annat kritiserats av anhöriga i hanterandet och delandet av personlig information i flera fall, vilket också väckte ett intresse att undersöka just denna genre.

Syftet med studien är därför att undersöka tre svenska kommersiella true crime-podcasts etiska förhållningssätt till brottsoffer. Vi har valt att undersöka detta med hjälp av att analysera hur podcasterna förhåller sig till journalistisk etik, hur offren framställs samt i vilken utsträckning allmänintresse påverkar innehållet. Dessa olika områden kommer att redogöras för mer utförligt under punkt 5. *Teoretiskt ramverk*.

Utifrån vårt syfte har vi tagit fram följande frågeställningar som vi ämnar besvara:

1. *Hur framställs offer i tre svenska kommersiella true crime-podcasts?*
2. *Hur präglas innehållet i tre svenska kommersiella true crime-podcasts av allmänintresse?*
3. *Hur förhåller sig podcasterna som analyseras till journalistisk etik?*

4. Tidigare forskning

I detta kapitel redovisas forskning som för nuvarande finns gällande true crime, podcasts och etik. Då det finns begränsat med forskning på det ämne som studien undersöker är det därför den tidigare forskningen som presenteras nedan som vi förhåller oss till vid genomförandet av denna studie.

Kelli Boling genomförde 2019 en intervjustudie med fyra olika producenter av true crime-podcasts i syftet att undersöka produktionen av dessa podcasts för att se hur de påverkar genren, allmän opinion och rättsväsendet (Boling, 2019). Fynd Boling gör i sin studie är bland annat att alla fyra podcastskapare som intervjuats höll med varandra om att ett av de viktigaste målen med podcastproduktionen var att utbilda sina lyssnare om rättssystemet. Podcastskaparna var även eniga i att det var viktigt att vara transparent när det gällde vad målet med podcastproduktionen var, samt att hålla fast vid detta genom hela produktionen (Boling, 2019). Det fanns också en samsyn mellan två av skaparna i att vara försiktig med att inte göra historier sensationella. De menade att man som reporter och podcastskapare behöver komma ihåg att det handlar om riktiga människor och att man behöver visa dessa hänsyn och respekt (Boling, 2019).

I en enkätstudie från 2023 undersöker Kelsey Whipple m.fl. amerikanska podcastlyssnares uppfattning av journalistiska funktioner i podcasts. De menar att bara för att en podcast har dokumentära egenskaper, behöver inte detta betyda att den är journalistisk. De tar upp ett exempel på en podcast som producerades av The New York Times 2018 vilken baserade sin utsaga på en källa som det senare framkommit hade ljugit. Detta fick författarna att ifrågasätta vad det egentligen finns för etisk standard inom mediet. De ville även jämföra detta med journalistisk etik (Whipple m.fl., 2023).

I studien fann författarna att podcastlyssnare litar mer på nyheter de får från nyhetskanaler, nationella och lokala tidningar, nättidningar och radio än från podcasts. De enda nyhetskällorna lyssnarna litade mindre på var satirprogram på TV och nättidningar som inte finns i tryck format. Något författarna noterar är att de som lyssnar på podcast i högre utsträckning litar mer på informationen de får från podcasts än de som lyssnar i lägre utsträckning (Whipple m.fl, 2023). Andra upptäckter författarna fann var att "podcastlyssnare uppfattar att podcasts är intressantare än traditionella medier, de uppfattar att de blir informerade om nyheter och aktuella händelser och de ser podcasts som en god informationskälla" (Whipple m.fl., 2023). Att de som lyssnade i högre utsträckning litade mer på mediet ju mer de lyssnade, menar författarna, handlar om att podcastskaparna bygger upp en relation med sina lyssnare. Men trots detta litade lyssnare mindre på mediet än andra traditionella medier, och författarna anser att detta kan vara på grund av att det ännu inte finns ett gemensamt etiskt regelverk. En annan orsak till detta är att gemene man kan göra en podcast, vilket gör det otydligt vilka podcast som är skapade av amatörer och vilka som är skapade av journalister (Whipple m.fl, 2023).

I en studie undersöker Slakoff, Boling & Tandros (2022) hur “*co-victims*” (“*medoffer*” på svenska) till kvinnor som utstått våld i nära relationer, har framställts i true-crime-podcasts. Enligt Slakoff m.fl. upplever ofta medoffer en extrem sorg, men de menar att deras upplevelse ännu inte blivit uppmärksammas i närstudier av exempelvis podcasts. Författarna använder sig av ett analyschema i sex olika steg för att mäta hur medoffrens sorg yttrar sig och framställs i podcastens som undersökts i studien. Författarna menar att medoffrens roll i true crime-podcasts är central för uppbyggnaden av historien och hjälper till att påminna lyssnaren om att historien faktiskt är baserad på verkliga personer (Slakoff m.fl., 2022). Författarna tar också upp dilemmat med att medoffren ofta utsätts för en så kallad “*revictimization*” genom true-crime-podcasts. Ordet “*revictimization*” förklaras enligt Cambridge Dictionary “to harm someone again in an unfair way after they have been harmed in the past” vilket, fritt översatt, betyder ungefär *att åter åsamka skada för någon på ett orättvist sätt efter att de tidigare åsamkats skada* (Cambridge Dictionary, u.å.).

Att närstående till offer åter behöver genomleva sitt trauma genom att det görs fiktion om händelsen nära inpå att händelsen ägt rum kan leda till både obehag och problematik för de närstående enligt författarna. De tar även upp det faktum att medoffer själva inte har möjlighet att kontrollera innehållet i podcasterna och podcastskaparen inte behöver medoffrets godkännande för att publicera innehållet (Slakoff m.fl., 2022).

I kapitlet *Namnpublicering – en fråga om offentligt och privat* ur *Den svenska journalistkåren* (2007) visar Britt Börjesson en tydlig skillnad i den journalistiska synen på namnpublicering över tid. År 1989 fick svenska journalister fyra händelser att ta ställning till, varav en av dessa var “barn och vuxna som omkommit i en bussolycka”. Vid denna tidpunkt ansåg över en tredjedel av journalisterna att det var godtagbart att namnpublicera de omkomna. Femton år senare, år 2004, hade denna andel sjunkit markant: endast var fjortonde journalist tyckte det var okej att namnpublicera (Börjesson, 2007). Börjesson menar att synen på pressetik förändrats över tid, och att förändringar säkerligen kommer ske i framtiden också. De etiska gränserna sätts genom överenskommelser mellan journalist och samhälle, men samhället har även större krav på vissa publikationer än andra. Enligt Börjesson reagerar samhället exempelvis starkare på felsteg i public service-tv än i kommersiella kanaler. Men trots detta finns ett samförstånd i vad som är okej och inte, och pressetik i Sverige har till stor del handlat om en balans mellan sanning och hänsyn till enskilda personer (Börjesson, 2007).

Över tid har restriktiviteten ökat när det gäller skrivelser som riskerar att åsamka skada för någon som redan är drabbad. Offentliga personer rörs dock inte lika mycket av denna restriktivitet som privatpersoner, vars privata sfär visas mer hänsyn. Trots detta ger Börjesson ett flertal exempel där offer för olika brott blottas i medierna på senare tid. Ett av dessa exempel var när Aftonbladet publicerade en artikel där de intervjuade en 13-årig flicka om ett mord på hennes kompis som skett dagen innan intervjun – ett mord som flickan bevittnat. 13-åringen hade själv dessutom blivit våldtagen. Trots att flickan hade gått med på att bli intervjuad menar Börjesson att kritiken kring detta handlar om att människor som genomgått något sådant traumatiskt kanske inte är i rätt sinnelag för att tänka genom de långsiktiga konsekvenserna vid publicering (Börjesson, 2007)

I sin doktorsavhandling undersöker medieforskaren Ester Pollack (2001) relationen mellan medier och brottslighet. Ett syfte med studien var att i större grad komma i underfund med det västerländska mediesamhällets fixering av våldsbrott. Pollack finner bland annat att brottsoffret under 90-talet ses som en individ, och att många reportage och texter centreras kring just offer. Pollack anmärker även på att offrens namn oftast är fingerade, detta för att skydda dessa individer. I vissa fall användes dock offrens riktiga namn (Pollack, 2001). Pollack menar också att texter som är negativa och avvikande säljer och har ett högt underhållningsvärde. Det är bland annat journalister som anses ha en stor roll i att forma vad samhället ser som normalt eller inte (Pollack, 2001).

I de avslutande reflektionerna skriver Pollack att “gränsen mellan underhållning och information har suddats ut” (Pollack, 2001, s. 318) men menar även att den länge varit flytande. Hon hänvisar till den kraftigt medialt bevakade rättegången av OJ-Simpson för att beskriva hur rättssystemet kontrolleras av medierna. Enligt Pollack (2001) har medier en stor brotts- och avvikelsefixering och exploaterar även brottsberättelser i marknadsmässigt syfte.

I en vetenskaplig artikel om true crime och kriminologi tar Yardley m.fl. (2019) upp frågan kring att medias användning av känslöväckande innehåll kan vara exploaterande, och utgår i sin diskussion från offret vars fall podcasten *Serial* (2014) berör. Författarna menar att familj och vänner länge har setts som en viktig komponent i brottsrapportering, de lockar nämligen publik och får publiken att känna att historien är mer personlig. Dessutom kan det få publiken att relatera känslomässigt till den egna familjen. När det kommer till offret i *Serial* ville hennes familj inte ställa upp i podcasten, däremot ställde hennes vänner upp. Författarna poängterar dock att det slutligen är programledaren som förmedlar offrets ord, och att detta väckte tankar kring vem som egentligen har “äganderätt” när det kommer till de känslor som uppstår. Författarna poängterar att den känslomässiga anknytningen även ställer frågor: vem har rätt att framställa ett offer på vilket sätt och känna saker om detta offer, speciellt när det är någon man själv egentligen inte känner (Yardley m.fl., 2019).

5. Teoretiskt ramverk

I detta kapitel kommer de teorier som studien samt frågeställningarna knyter an till att presenteras.

5.1 Journalistisk etik

Eftersom vi i studien vill undersöka hur podcastkreatörerna förhåller sig till etik, speciellt då det i nuläget saknas reglering, är det högst relevant att lyfta fram en teori kring journalistisk etik.

Susanne Wigorts Yngvesson (2006) menar att det finns mer till journalistisk etik än endast publicitetsreglerna. Inom västerländsk journalistik finns två centrala ståndpunkter i synen på etiska ideal: konsekvensneutralitet och socialt ansvar. Ståndpunkterna härstammar från filosofiska tankar om etik och kunskapssyn. Wigorts Yngvesson och Hammarlin (2019) menar också att journalistiken präglas av liberala ideal. Konsekvensneutraliteten präglas av en klassisk liberalism, där medborgare ges mycket frihet. Teorin om socialt ansvar kännetecknas av en liberalism där man strävar efter rättigheter och rättvisa (Wigorts Yngvesson, 2006).

I *Handbok i journalistikforskning* (2019) skriver Göran Svensson och Torbjörn von Krogh att vissa menar att den professionella etiken behöver kompletteras med en allmän kommunikationsetik, där alla som sprider information och budskap i sociala och andra medier bör göra det utifrån en etisk hållning.

5.1.1 Konsekvensneutralitet

Wigorts Yngvesson (2006) menar att man är konsekvensneutral om man sätter begreppet sanning före hänsyn, man publicerar då innehåll utan att ta hänsyn för eventuella konsekvenser. Det viktigaste uppdraget anses vara att informera allmänheten, och att inte avstå från att publicera bara för att det kan tänkas åsamka någon skada.

Man kan enligt Wigorts Yngvesson sammanfatta teorin i tre punkter:

1. Publicera det som är sant och relevant oavsett konsekvenserna.
2. Journalister bör förhålla sig neutrala till det som publiceras.
3. Ta ansvar endast för förutsedda konsekvenser av publiceringar.” (Wigorts Yngvesson, 2006, s. 34)

5.1.2 Social ansvarsteori

Till skillnad från konsekvensneutralitet anser man i den sociala ansvarsteorin att hänsyn ibland måste gå före sanning. Den sociala ansvarsteorin menar Hammarlin och Wigorts

Yngvesson (2019) är den vanligaste. I spelreglerna ges den uttryck för under flera punkter. Journalister och publicister bör ytterst noga överväga konsekvenser för att åsamka skada.

Den sociala ansvarsteorin kan också sammanfattas i tre punkter:

1. Visa hänsyn – avstå från att publicera om det vållar stor skada.
2. Publicera det som bidrar till ett bättre och mer rättvist samhälle.
3. Ta ansvar även för oförutsebara publicistiska konsekvenser (Wigorts Yngvesson, 2006 s. 41).

5.2 Allmänintresse och nyhetsvärdering

Som exempelvis Britt Börjesson (2007) redovisat för handlar svensk pressetik om en balans mellan sanning och hänsyn. Därför anser vi det relevant att lyfta fram både allmänintresse och nyhetsvärdering som teorier. Vi kopplar ihop sanning till allmänintresse och nyhetsvärde och menar att det eventuellt kan stå i kontrast till hänsyn mot offren och andra drabbade.

Allmänhetens rätt att veta, eller “the publics right to know” diskuteras av Joy Cameron-Dow (2009) i artikeln *The question of crime: How much does the public have the right to know?*

Cameron-Dow menar att allmänhetens rätt att veta har en stor roll att spela när det kommer till brottsrapportering. Hon menar också att internet har haft en stor påverkan på brottsrapportering i mainstreammedia, exempelvis på mängden information som blir tillgänglig för allmänheten. Detta har i sin tur resulterat i “etiska och lagliga påföljder på en internationell skala” (Cameron-Dow, 2009 s.71). På svenska kan detta likställas med begreppet *allmänintresse*. Begreppet nämns bland annat i de publicitetsregler som handlar om namnpublicering (SJF, 2021). Tidigare medieombudsman Ola Sigvardsson definierar allmänintresse som “det som medborgare i ett demokratiskt samhälle har rätt att ta del av” (Nordegren, 2017). För att något ska ha allmänintresse måste det vara viktigt ur ett samhällsperspektiv. Sigvardsson menar också att man enklare kan definiera allmänintresse genom att ställa sig frågan: är det viktigt eller är det kul att veta? Om det bara är kul att veta räknas det inte, enligt Sigvardsson, som allmänintresse (Nordegren, 2017).

Enligt Cameron-Dow (2009) så står uppdraget att hålla allmänheten informerad i direkt kontrast mot rätten till den privata sfären. Hon menar att journalister, särskilt i rapportering om brottsfall som är av sensationell natur, använder allmänhetens rätt att veta som en ursäkt för att kunna rapportera om detaljer kring dessa brott. Detta trots att det ibland går emot berörda individers önskemål rörande den personlig integriteten (Cameron-Dow, 2009).

Nyhetsvärdering kan även kopplas samman med allmänintresse eftersom något som har ett högt nyhetsvärde också tenderar att ha ett stort allmänintresse, eller som Cameron-Dow (2009) poängterar, kan rättfärdiga en sensationell publicering. I en studie från 2012 visar Jesper Strömbäck (2019) att journalister anser att händelser som är sensationella och

oväntade, dramatiska och spännande samt exklusiva är de som värderas högst när det kommer till vad som blir en nyhet. Studien visar dock på att det inte nödvändigtvis är dessa faktorer som journalister egentligen anser *bör* värderas högst.

Detta kan relateras till tidigare frågeundersökningar av Marina Ghersetti som redovisas i kapitlet *Vad bestämmer nyhetsvärdet?* ur *Den svenska Journalistkåren* (2007) och visar att den svenska journalistkåren anser att det största nyhetsvärdet är en händelse som är sensationell eller oväntad. Journalister anser även att vad som intresserar publiken har en stor betydelse när det kommer till hur man nyhetsvärderar. Journalisters olika förutsättningar som utbildning och kön är inte heller något som förändrar hur de nyhetsvärderar, utan de allra flesta värderar nyheter på samma sätt (Ghersetti, 2007).

Strömbäck har tagit fram tio nyhetsfaktorer han identifierat när det kommer till nyhetsvärdering och nyhetsurval och vilka händelser som blir nyheter. Dessa tio faktorer är följande:

1. Om händelsen anses viktigt och relevant
2. Hur stort publikens intresse anses vara
3. Om händelsen involverar elitpersoner (kända eller mäktiga personer)
4. Närhet i tid, rum och kultur
5. Om händelsen kan rapporteras med hjälp av berättartekniker som tillspetsning, förenkling, polarisering, konkretion, personifiering, intensifiering och stereotypisering
6. Om en händelse är negativ, exempelvis handlar om problem eller konflikter
7. Om den möjliga nyheten är subventionerad av många nyhetskällor och den passar medielogiken och mediernas format
8. Om händelsen passar frågor, händelser och berättelser som redan finns på mediernas dagordningar
9. Att nyheten är lätt att förstå för publiken samtidigt som den fångar publikens intresse
10. Kostnad, om en nyhet inte kräver mycket resurser i form av arbetstid, personal eller pengar (Strömbäck, 2019, s.180).

5.3 Offerroller i media

En annan viktig etisk aspekt är hur offren framställs. Enligt Bo Nilsson (2012) är medierna betydelsefulla när det kommer till människors syn på offer och brott. Nilsson menar att massmedier agerar både som aktörer när det kommer till att "skapa" brottsoffer samt som en arena där "innehörder av offerskap kontinuerligt förhandlas mellan olika intressenter" (Nilsson, 2012, s. 137). Vi vill därför lyfta fram en teori kring stereotypiska offerframställningar i media och se ifall podcastskaparna framställer offren på liknande sätt eller inte.

Lindgren och Lundström tar i sin bok *Ideala offer, och andra* (2010) upp den norska kriminologen Nils Christie som 1986 tog fram ett antal kriterier för att beskriva vem som är ett så kallat "idealt offer". Christie menar att offer som uppfyller dessa kriterier är de som anses legitima i allmänhetens ögon. Kriterierna är följande:

1. Offret är svagt i relation till förövaren. Exempelvis kvinna, sjuk, gammal, ung eller en kombination av dessa.
2. Offret har ägnat sig åt respektabel verksamhet när brottet ägt rum
3. Offret kan inte tillskrivas skuld för att brottet inträffade. Exempelvis att offret infinner sig på en plats där denne inte kan klandras för att befinna sig.
4. Förövaren är skrämmande, elak och ond.
5. Förövaren är okänd för offret (Lindgren & Lundström, 2010, s. 7–8).

Lindgren och Lundström (2010) menar ytterligare att de processer som identifierar och definierar brottsoffer är ytterst kraftfulla, detta eftersom de har djupgående konsekvenser för de drabbade individerna. Dessa processer skapar delvis våra attityder mot brottsoffer samt idéer för hur dessa offer ska bemötas. Detta innebär att mediernas gestaltningar, polisens agerande och utfall i rätten påverkas av detta.

Lindgren och Lundström menar också att eftersom brottslighet är något universellt spelar det in när det kommer till vilka roller brottsoffer och förövare har. En social sammanhållning stärks av att vi har kriminella att ställa oss själva i kontrast mot. På liknande sätt används offer också för en slags sammanhållande känsla genom att vi identifierar oss med dem (Lindgren & Lundström, 2010). Lindgren och Lundström menar att en sådan sammanhållande känsla "inte uppnås genom att man berättar om brottsutsatthet och viktimisering i all dess komplexitet, utan genom att man maximerar förutsättningar för empati och identifikation" (Lindgren & Lundström, 2010, s. 46).

Ytterligare diskuterar Lindgren och Lundström (2010) brottsoffer och förövare innan-och utanför ramarna i förhållande till det "rättvisa svenska samhället". De menar att man i nyhetsrapportering ofta vill beskriva förövaren som någon som avviker från det normala och offret som någon inom ramarna för det normala.

6. Metod och material

I detta kapitel kommer materialet som studien utgår ifrån att presenteras. Metoden som valts kommer också förklaras och motiveras och vi kommer också redogöra för vilka tillvägagångssätt som använts för att kunna analysera materialet. Först presenteras metoden som används och därefter ges en grundlig förklaring för hur urvalsprocessen gått till, följt av en presentation av podcasterna. Kapitlet avslutas med en diskussion kring reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.

6.1 Kritisk diskursanalys (CDA)

I *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* förklarar Peter Berglez (2019) kritisk diskursanalys (CDA) som en metod där det uppmärksammas hur texter gynnar, förhandlar med, eller motverkar olika intressen och agendor. De som står bakom texter präglas av egna bakgrunder och intressen vilket påverkar och styr innehållet. Konsumenterna av dessa texter konsumerar likväl med egna bakgrunder och intressen, detta i sin tur påverkar hur innehållet tolkas (Berglez, 2019). Den grundläggande frågan i en kritisk diskursanalys är: “Varför är texten som den är?” Man kan även fråga sig hur den skulle kunna se ut på ett annat sätt (Berglez, 2019, s. 236).

Berglez menar att “det är samhället, med dess olika begär, maktkamper och intressen som kan sägas utgöra texternas grundläggande ‘orsak’. Samtidigt inverkar alltså texter på det omgivande samhället på olika sätt genom att föreslå vad som är viktigt eller oviktigt, sant eller falskt” (Berglez, 2019, s. 227).

I *Metodpraktikan* (2017) beskrivs två huvudfrågeställningar när det kommer till kvalitativ textanalys: systematiska och kritiska. Vi anser att den kritiska passar denna studie bättre då vi inte endast ämnar redovisa idéer i materialet, vilket görs i en systematisk textanalys. Det vi planerar att göra i denna studie är att också kritiskt granska dessa idéer, vilket överensstämmer med en kritisk textanalys (Esaiasson m.fl., 2017). Man kan genomföra en kritisk diskursanalys på olika sätt, men Berglez (2019) rekommenderar att man utformar ett analyschema, vilket vi valt att göra. Detta för att kunna strukturera upp analysen samt ha konkreta frågor att ställa till materialet vi analyserar. Schemat utgår ifrån ett redan etablerat analyschema som medieforskaren Anabela Carvalho arbetat fram (Berglez, 2019) och presenteras i sin helhet under punkt 6.2.1 *Analyschema*. Eftersom det är ett etablerat analyschema för kritiska diskursanalyser av medier anser vi också att det ökar studiens reliabilitet samt validitet.

6.2 Analysschema och arbetsgång

Nedan kommer analyschemat att presenteras. Analysschemat är, som tidigare nämnts, ett beprövat analyschema som vi sedan valt att utveckla ytterligare genom att förtydliga under varje punkt vilka frågor som kommer att ställas till materialet. Vi vill vidare redogöra för hur vi har gått tillväga i vår analys, hur analyschemat har använts vid lyssningen samt resonemanget kring transkriberingen av avsnitten.

6.2.1 Analysschema

1. Podcastens huvudsakliga innehåll

Här beskrivs podcastavsnittet och dess huvudsakliga innehåll. Vad får lyssnaren reda på i podcasten? Hur är berättelsen disponerad? Vilka olika segment finns med i podcasten?

2. Makro- och mikroperspektivet

Här redogörs, utifrån ett makroperspektiv, för podcastens huvudtema och hur detta tydliggörs. Även podcastens titel analyseras. Det redogörs även för mikroperspektivet, där fokuset ligger på att synliggöra hur podcastskaparen samspelar med lyssnaren genom språket. Vad antar skaparen att lyssnaren redan vet, det vill säga, vad är underförstådd information? (Berglez, 2019).

3. Diskursiva strategier

Berglez beskriver denna punkt som en mer djupgående analys där bland annat vilka perspektiv som kommer fram undersöks. Finns det tecken på försök från podcastskaparen sida att övertyga lyssnaren om en viss syn på det som beskrivs? (Berglez 2019).

4. Fördjupning av aktörer

Vilka huvudaktörer förekommer i avsnitten? Vilka egenskaper tillskrivs de olika aktörerna? Specifikt intressant är hur offer och förövare beskrivs och vad för detaljer som tas med i beskrivandet av dessa. Dessa beskrivningar sätts sedan i relation till varandra. Får alla komma till tals?

5. Språk i detalj

Hur uttrycker sig programledaren/podcastskaparen sig rent språkligt? Vad använder sig programledaren/podcastskaparen av för uttryck eller ord som kan göra innehållet mer dramatiskt? Använder man sig av onödig eller överflödig information?

6.2.2 Arbetsgång

Med utgångspunkt i analyschemat lyssnade vi sedan igenom de valda avsnitten. Först lyssnade vi igenom alla avsnitten en gång var för att vi båda skulle kunna skapa oss en uppfattning om avsnittens helhet och händelserna som beskrivs i dem. Efter detta gick vi sedan vidare till att lyssna igenom avsnitten en andra gång för att då börja plocka ut citat som vi ansåg ha potential att besvara de frågor som ställs till materialet genom analyschemat. Även detta gjordes av oss båda då vi ansåg att det fanns en möjlighet att något som den ena

reagerar på kan förbises av den andra och vice versa. Vi lade sedan in dessa citat i ett delat dokument för att kunna få en överblick över det som vi fann mest relevant och användbart för att synliggöra våra tolkningar av podcasterna. Vi har använt analys-schemat och utgått från de fem olika rubrikerna för att tolka innehållet i avsnitten och har på så sätt haft något konkret att utgå ifrån när analysen genomförts.

Transkriberingen av de utvalda podcastavsnitten har gjorts genom ett flertal steg. Först gjordes en genomlysning av avsnitten för att få en uppfattning kring hur de var utformade. Under tiden togs även anteckningar för olika saker som sägs i avsnitten som på olika sätt relaterade till frågorna i analys-schemat. De citat som valdes ut i detta steg transkriberades sedan ord för ord. Avsnitten transkriberades aldrig i sin helhet då mycket information i podcastavsnitten ansågs irrelevant för det som ämnas att analyseras i studien. Detta då det inte kunde plockas upp under någon punkt i analys-schemat. Mycket av informationen relaterade inte heller till någon av frågeställningarna och är därför inte väsentligt för det som ska undersökas. I och med att vi också valt att lägga in länkarna till podcastavsnitten under *10. Referenser* gjorde det också att det ansågs överflödigt att även ha med transkribering i sin helhet i text då avsnitten går att lyssna på. Det går att diskutera om transkribering av hela podcastavsnitten hade ökat reliabiliteten för studien, detta i och med att de citat och urklipp som väljs ut påverkas av vår personliga uppfattning. Det vi anser vara relevant för att besvara de frågor vi ställer till materialet genom analys-schemat kan skilja sig från någon annans uppfattning och detta gör att det riskerar att bli subjektivt. Detta har vi dock försökt att motverka genom att gå igenom materialet först separat och sedan tillsammans och för att därefter bilda oss en gemensam uppfattning kring vad som är mest väsentligt att lyfta. Vi har även försökt förtydliga varje punkt i analys-schemat med ett antal frågor under varje rubrik för att på så sätt öka validiteten.

6.3 Urval

Med hjälp av kritisk diskursanalys (CDA) har tre olika podcasts och totalt fem avsnitt analyserats i syfte att besvara studiens frågeställning. Nedan kommer det att redogöras för hur podcastavsnitten valts ut och varför just de valda podcastavsnitten är de vi ansett mest relevanta för studien.

I och med att podcasts i genren true crime har valts ut för studien fanns ett behov av att avgränsa vilka podcasts inom genren som ansågs vara mest relevanta att använda. Den första avgränsningen som gjordes var att välja bort alla podcasts som var på ett annat språk än svenska. Det är vad som är representativt i svenska podcasts som ska undersökas i den här studien och detta motiveras genom att det förekommit kritik mot svenska podcastskapare samt att det i nuläget finns en forskningslucka här. En annan anledning till detta är även att vi vill undersöka detta med bakgrund i svenska lagar och regler kring etik, något som kan skilja sig från land till land.

En annan viktig faktor i vilka podcasts som valdes ut var att materialet skulle ha stor genomslagskraft, det vill säga de podcasts som når flest människor. Vi utgick därför från en

svensk topplista av true crime-podcasts, det vill säga de podcasts som lyssnas på av flest antal personer, och utgick från den när podcasterna valdes ut. Listan kommer från *Poddindex*, som ägs av Kantar Media Sweden AB, och är baserad på topplistan för vecka 44 år 2023.

Eftersom studien ämnar undersöka kommersiella podcasts har vi med hjälp av *Poddindex* också kunnat sortera bort public service-podcasterna och då fått fram en topplista över endast de kommersiella podcasterna. Detta beslut togs bland annat mot bakgrund av att studien ämnar undersöka hur de som skapar kommersiella podcasts förhåller sig till publicitetsreglerna och journalistisk etik. Sveriges Radio-distribuerade podcasts råder under samma regler som public service-innehåll generellt och dess innehåll är därför tvunget att förhålla sig till dessa regler, medan kommersiella podcasts inte är reglerade på samma sätt. Detta förklaras ytterligare i avsnitt 2. *Bakgrund*. Till exempel så valdes podcasten *Aftonbladet Krim*, som är skapad av Aftonbladet, bort då Aftonbladet är ansluten till Medieombudsmannen och Mediernas etiknämnd och därför tvingas förhålla sig till de pressetiska reglerna. Eftersom vi ville undersöka hur väl kommersiella podcasts som inte är anslutna till det självsanerande medieetiska systemet förhåller sig till dessa regler valdes därför den podcasten bort. Bland de kommersiella podcasterna gjordes urvalet baserat på de 30 mest populära podcasterna.

När vi sedan skulle välja ut vilka podcasts, utifrån de 30 populäraste, som skulle användas valdes de med samma producent eller ansvarig utgivare bort. Om det var samma producent eller ansvarig utgivare som för något av de andra avsnitten som vi valt, även fast det var olika podcasts, så valdes dessa alltså bort. Detta motiveras med att vi har större chans att se variationen eller likheterna mellan olika podcastskapare och hur de exempelvis förhåller sig till de publicistiska reglerna.

Utifrån ovanstående kriterier gjordes sedan ett strategiskt urval för att välja ut vilka podcasts som var mest relevanta. De tre podcasts som då återstod var *Fallen jag aldrig glömmet*, *Rättegångspodden* och *Mordpodden*.

Anledningen till att tre olika podcasts och tre olika fall valts ut är för att se hur olika podcastskapare producerar sitt material. Vi ville heller inte begränsa oss till att analysera ett och samma fall eftersom det då riskerar att säga mer om hur etiken sköts kring ett visst fall, istället för hur etiska aspekter hanteras av podcastskapare inom true crime-genren. Om studien utformats genom att välja ut fler fall men som också förekommer hos fler podcasts skulle vi också behöva bortse från ett av våra kriterier vilket är att podcasterna ska ha stor genomslagskraft. Skulle urvalet styrts av vilka fall som tagits upp hade det även inneburit att bortse från aspekten att avsnitten ska vara producerade nyligen.

Det studien ämnar undersöka är hur situationen på plattformen och inom genren ser ut i nutid. Därför lades ytterligare ett kriterium till i valet av avsnitt, vilket är att avsnittet skulle vara från den senaste säsongen av podcasten. Ett annat krav vi hade var att avsnitten, utöver att själva podcasten skulle vara svensk, också skulle handla om svenska mordfall.

Utifrån ovan nämnda krav hade vi sedan en mindre mängd avsnitt kvar som uppfyllde alla dessa kriterier. I den mängden gjordes sedan ett slumpmässigt urval som resulterade i totalt fem podcastavsnitt.

6.4 Presentation av podcaster och avsnitt

Nedan presenteras övergripande information om podcasterna som kommer analyseras och eventuell kritik som riktats mot dem samt innehållet i de valda avsnitten.

Länkar till podcastavsnitten i sin helhet finns under punkt 10. *Referenser*.

6.4.1 Fallen jag aldrig glömmer

På *Poddindex* beskrivs podcasten så här:

I 30 år har jag jobbat med att rapportera om brott. Den här podden handlar inte om brottsoffer. Den handlar inte om förövare. Den här podden handlar om de som gör sitt jobb. De som ser till att den skyldige åker fast. De som ger brottsoffren upprättelse. Den här podden handlar om utredarna som löste fallen jag aldrig glömmer. Lyssna på *Fallen jag aldrig glömmer* med Hasse Aro innan alla andra - på torsdagar på Podplay. (Kantar, u.å.-a)

Hasse Aro är journalist och programledare, främst känd för sin medverkan i tv-programmet *Efterlyst* som han började programleda 1991. Aro har även en examen från Journalisthögskolan (JMK) (Talarforum, u.å.). År 2019 prisades Hasse Aro för sitt programledarskap i *Fallen jag aldrig glömmer* med Radioakademiens branchpris *Guldörat* i kategorin *Årets programledare podd* (Radioakademin, u.å.).

6.4.2 Om fallet: Jackmordet i Ånge

I december 2019 dödas en 20-årig man i Ånge i Västernorrland efter att två killar, då 18 och 21 år gamla, planerat att råna honom på hans jacka av märket *Canada Goose*. De två killarna misshandlar och torterar 20-åringen i hans bostad och binder honom med tejp, och han avlider till slut till följd av kvävning. Två dagar senare flyr 18- och 21-åringen utomlands. 18-åringen grips en månad senare men 21-åringen, Issa El-Chaer, lyckades hålla sig borta och greps först i januari 2023. Internetforumet *Flashback* spelade en stor roll i utredningen då El-Chaer, medan han varit på rymmen, skrivit i en tråd om brottet på forumet från flera olika konton som senare kunde kopplas till honom. På forumet ska Issa El-Chaer ha delat med sig av detaljer som kopplade honom till brottet och i princip har han också erkänt mordet. El-Chaer ska också ha hotat en rad olika personer, däribland Hasse Aro (Hällsten och Torstensson, 2023).

18-åringen dömdes 2020 till nio års fängelse medan Issa El-Chaer 2023 dömdes till 16 års fängelse. Domen fastställdes och skärptes sedan i hovrätten till 18 års fängelse (Zangana, 2023).

6.4.3 Mordpodden

Mordpodden startades 2016 av Amanda Karlsson och Linnea Bohlin. Podcasten distribueras av *Acast* och avsnitten produceras exklusivt för podcasterappen *Podme*. Det går fortfarande att lyssna på äldre avsnitt från podcasten på andra plattformar där podcasts finns, men nya avsnitt av podcasten publiceras alltså endast bakom betalvägg.

Beskrivningen av podcasten lyder:

I den här podden får du tillsammans med Amanda Karlsson och Linnea Bohlin grotta ner dig i läskiga, sanna och riktigt spännande mordfall. Hör alla avsnitt av Mordpodden på Podme. Besök podme.com och skapa ditt konto. Ladda sedan ner Podmes app i AppStore eller Google Play och börja lyssna. (Kantar, u.å.-b)

På Poddindex finns beskrivningen av podcasten som skaparna själva skrivit som i podcasterapparna återfinns under fliken "om" eller "about". På Podme beskrivs podcasten som följer:

I *Mordpodden* berättar journalisterna Linnéa och Amanda om verkliga mordfall på ett intressant och lättillgängligt sätt. Syftet är att du som lyssnar ska stanna upp ett ögonblick och minnas och reflektera över de här händelserna. Förutom själva mordberättelserna får du även följa med in i studion där de diskuterar fallen och det svenska rättssystemet. (Podme, u.å.)

Mordpodden baseras enligt författarna själva främst på domar och förundersökningsprotokoll från det fall som avsnitten handlar om (Hill, 2020).

Mordpodden åtalades 2017 för plagiat på 80 punkter efter att författaren Lars Ohlson polisanmält podden. Ohlson menade att skaparna brutit mot upphovsrätten gällande ett mordfall som Ohlson tidigare skrivit en bok om. Mordfallet tas upp i ett av podcastens avsnitt och utdrag ur boken förekommer i podcastavsnittet. Podcastskaparna menade dock på att de varit transparenta med både vart de tagit informationen från och hänvisat till både bokens titel och författare. Amanda Karlsson, producent till avsnittet, dömdes till dagsböter medan Linnea Bohlin friades helt (Norgren m.fl., 2020). Skaparna har vid ett tidigare tillfälle berättat att de reflekterar mycket kring hur de presenterar händelserna i podcasten och att de vill förhålla sig till inblandade i brottsfall på ett hänsynsfullt sätt (Nilsson, 2019).

6.4.4 Om fallet: Styckmordet i Askersund

Den 18 juni 2014 hugger 25-åriga Jonna Henningsson ihjäl sin expojkväns nya flickvän för att sedan stycka och gömma kroppen.

På morgonen åker gärningskvinnan till ex-pojkvännens lägenhet där den 22-åriga kvinnan tillika flickvännen befann sig. Henningsson attackerar flickvännen med en hammare och knivhugger henne sedan. Hon styckar senare kvinnan och lägger kroppsdelarna i Ikea-påsar.

Dessa påsar lägger hon i sin bil som hon parkerar en bit bort. Efter mordet åker Jonna Henningsson till jobbet, i offrets bil, och först efter åker hon iväg till ett naturområde utanför Kumla och gömmer kroppen. Henningsson ringer sedan själv till polisen och berättar att hon varit delaktig i ett triangeldrama och att något har hänt flickvännen. Polisen hittar offret senare samma kväll. Jonna Henningsson erkänner till mordet men hävdar att det inte gjordes med uppsåt. Den 18 mars 2015 döms hon till livstids fängelse (Stenqvist och Roström Andersson, 2014).

6.4.5 Rättegångspodden

Programledare för podcasten är Nils Bergman och den produceras av *Tall Tale/Nils Bergman* samt distribueras av *Acast* (Kantar, u.å.c). För extra innehåll och fritt från reklam kan man betala en viss summa i månaden. Enligt *Acast* har Bergman tjänat stora summor genom att använda deras tjänst *Acast+* och betalprenumerationer (Borowska, 2023).

Podcasten beskrivs såhär på Poddindex: “*Rättegångspodden* fördjupar sig i uppmärksammade brott och sammanställer rättegångarna till dokumentära berättelser” (Kantar, u.å.c).

Nils Bergman har ingen journalistutbildning, utan är utbildad i filmvetenskap samt har gått en manusutbildning. Podcasten *Rättegångspodden* var enligt Bergman själv först en hobby som senare har resulterat i ett heltidsjobb. Bergman blev genom en ny bekantskap uppmärksammad på ett brottsfall vilket han började undersöka närmre. Han bestämde sig för att begära ut ljudinspelningen från rättegången till brottsfallet och till följd av detta föddes *Rättegångspodden* (Borgström, 2022).

Bergman är även skapare av true crime-podcasten *Motiv* som ligger helt bakom betalvägg samt producent för ytterligare en true crime-podcast som heter *Svenska brott*. Alla ligger högt upp på podcast-topplistorna inom kategorin *Verkliga brott* (Poddtoppen, u.å.).

Som tidigare nämnts har kritik riktats mot *Rättegångspodden* från bland annat anhöriga till offer vars fall publicerats i podcasten utan deras vetskap. I samband med SVT:s granskning av *Rättegångspodden* intervjuades Jonas Häger, som står som ansvarig utgivare för podcasten. Häger ansåg då att inte att det fanns någon poäng med att följa det svenska pressetiska systemet och han beskrev det även som “svårt att ta på allvar”. När SVT kontaktade myndigheterna för press, radio, och tv (numera Mediemyndigheten) kunde de inte hitta något utgivningsbevis registrerat för podcasten eller på Jonas Häger (Sundell och Atallah, 2019).

Nils Bergmans beskrivning på sin profil på plattformen X, tidigare Twitter, lyder “Till främjande av en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska var och en ha rätt att ta del av allmänna handlingar. TF 2 kap. §1” (Bergman, u.å.).

6.4.6 Om fallet: Politikern som styckade sin vän - Del 1–3

I september 2021 skjuter den tidigare Sverigedemokratiska lokalpolitikern Anders Eberhardt ihjäl en 59-årig man i sitt hem. Eberhardt styckar honom sedan och placerar ut kvarlevorna på olika platser runt om i Stockholm. Anders Eberhardt och mannen var vänner sedan många år tillbaka och Eberhardt erkände gärningen men menade att han inte avlossade skottet med mening. Detta är dock något som både tingsrätten och hovrätten tolkar som en efterhandskonstruktion från Eberhardts håll och han döms därför i tingsrätten till 16 års fängelse, en dom som även hovrätten senare fastställer. Anders Eberhardt döms för mord, grovt vapenbrott och brott mot griftefriden (Aghamn, 2022).

6.5 Metoddiskussion

Att välja en kritisk diskursanalys eller kvalitativ textanalys överhuvudtaget minskar generaliserbarheten då man ofta utgår ifrån ett mindre antal fall (Esaiasson mf.l., 2017) vilket även görs i denna studie. Samtidigt anser vi det vara den mest lämpliga metoden då studien syftar att kritiskt granska idéer som framkommer i podcastavsnitten.

Genom att använda sig av en kvantitativ analys hade man exempelvis kunnat undersöka hur ofta namn eller annan känslig information förekommer i podcastavsnitten. Det hade även varit möjligt att genomföra en sådan analys på en större mängd än vad som gjorts i denna studie. En fördel med den typen av metod är att resultatet hade kunnat bli mer generaliserbart, det vill säga att det skulle kunna appliceras i en större utsträckning på svenska kommersiella true crime-podcasts. Dock skulle detta inte kunnat göras på ett lika djupgående sätt som med hjälp av en kritisk diskursanalys. Vi ämnar nämligen inte undersöka hur ofta något förekommer, utan istället visa på *hur* det förekommer (Esaiasson m.fl., 2017). Därför anser vi att en kvalitativ metod passar allra bäst för att genomföra denna studie.

Fallet i *Rättegångspodden* är uppdelat på tre avsnitt, medan fallen i *Fallen jag aldrig glömmer* och *Mordpodden* sammanfattas i ett respektive avsnitt. Vi kom fram till att det var relevant att ta med alla tre avsnitten från *Rättegångspodden* då detta ger oss en bättre helhetsbild av både podcastens uppbyggnad samt hela fallet. Vi är medvetna om att *Rättegångspoddens* tre delar blir betydligt längre än de två andra avsnitten och detta möjliggör därför även för att det finns mer utrymme för fördjupning i den podcasten jämfört med de andra två. Något som bör lyftas är att detta överensstämmer med hur skaparna vanligtvis lägger upp sina avsnitt, där *Rättegångspodden* ofta behandlar fallen i ett flertal avsnitt och *Fallen jag aldrig glömmer* samt *Mordpodden* ofta bara gör ett avsnitt om vardera fall.

Enligt Ekström & Johansson (2019) handlar reliabilitet om att den information som presenteras ska vara korrekt och tillförlitlig. Validitet handlar i sin tur om att det som är ämnat att mätas och besvaras också gör det. I och med att vi själva tolkar och analyserar

resultatet i vår studie har vi valt att nedan motivera våra tillvägagångssätt i hopp om att öka tillförlitligheten och giltigheten i vår studie.

6.5.1 Reliabilitet

För att studien ska ses som tillförlitlig har vi bland annat valt att använda oss av ett redan beprövat analyschema. Varje punkt i analyschemat har också utvecklats med ytterligare frågor att ställa till materialet. Detta för att anpassa dessa punkter specifikt efter de teorier som vi använder oss av och för att kunna analysera materialet vi tagit fram utifrån våra frågeställningar.

Tillförlitligheten i det materialet, det vill säga podcastavsnitten, som analyseras är svår att bedöma. Innehållet i podcasterna är i flera fall baserade på domar och förundersökningar från fallen samt inspelat material från rättegångar, vilket är material som i sig kan ses som tillförlitligt. Dock kan podcastskaparna vara selektiva i det material som de väljer att lyfta i podcasten, både på grund av att de har en tidsram att förhålla sig till samt att de vill skapa en röd tråd i berättelsen. Det kan också antas att de vill skapa spänning och genom detta hålla lyssnarens intresse. Genom att återberätta fallen sätts de i en ny kontext och det kan därför antas att informationen om fallet, medvetet eller omedvetet, framstår som subjektiv. Med detta som bakgrund har informationen om podcasterna och fallen, under punkt 6.4 *Presentation av podcaster och avsnitt*, kompletterats med andra källor så som tidningsartiklar för att försöka förmedla en så objektiv bild som möjligt av fallet.

I resultatet som presenterades lades vikt vid att ha med många refererande citat för att exemplifiera från podcastavsnitten. Detta för att vara så transparenta som möjligt och genom det öka reliabiliteten. Berglez poängterar även i *Metoder i medie-och kommunikationsvetenskap* (2019) vikten i att vara transparent och att man bör gör detta genom att konkret visa utdrag på vad som sagts. I och med att vi inte analyserar podcasten som ett ljudmedia utan behandlar podcasterna som text togs ett beslut att inte ha med transkriberingstecken i de utvalda citaten. Detta är något som skulle kunna ifrågasättas och göra citaten mindre korrekta då exempelvis tonläge och betoningar av ord faller bort. Vi anser dock att för att det ska kunna behandlas som en text så är det vad som faktiskt uttrycks i ord som är relevant att analysera, inte det som tros antydas vid lyssning.

6.5.2 Intern validitet

Vi som skapat studien är medvetna om att vi är individer som präglas av egna erfarenheter och eftersom vi utför en tolkande kvalitativ analys är det svårt att vara helt objektiva. Eftersom vi båda som skriver denna uppsats är journaliststudenter innebär det att hur vi ser på situationer kan präglas av det vi studerar. Vi präglas, likt gemene man, också av det land vi lever i och de kulturer och normer som finns. Med detta i åtanke har vi på ett så objektivt sätt som möjligt försökt tolka det material som vi analyserat utifrån de regler och kriterier vi skapat, exempelvis genom valet av metod och genom ett redan etablerat analyschema.

6.5.3 Extern validitet

Då studien endast analyserat tre olika podcasts och ett begränsat antal avsnitt innebär det att resultatet inte är generaliserbart. Det finns också ett begränsat kulturellt perspektiv eftersom endast svenska podcasts har analyserats. Det finns en medvetenhet om att det inte kommer vara möjligt att generalisera resultatet till fler avsnitt eller andra podcasts, utan endast det materialet som valts ut. Om vi istället hade valt att analysera alla avsnitten ur de valda podcasternas senaste säsonger hade vi med större säkerhet kunnat säkerställa hur de hanterat de etiska aspekterna och vilket i sin tur hade kunnat göra studien mer generaliserbar. På grund av den begränsade tidsplanen har detta också bidragit till att inte kunna analysera en större mängd material. Utifrån den kvalitativa metod som vi valt ansåg vi dock att det fanns ett större värde i att undersöka ett mindre antal avsnitt närmare och därmed kunna göra en mer djupgående analys. Trots att vi inte kan applicera resultatet på en bredare massa ämnar vi ändå jämföra resultatet med vad som tidigare framkommit gällande kritik av etik i true crime podcasts. Vi anser att studien lyfter relevanta frågor kopplat till ämnet och vår tanke är att framtida forskning därför skulle kunna tänkas ta vid där vi slutat.

6.5.4 Etiska överväganden

För transparensens skull vill vi redogöra för våra ställningstaganden i hur vi har valt att namnge offer och förövare. I och med att vi diskuterar etik i podcasts med fokus på offer så kommer vi inte att använda oss av offrens namn i resultatet och analysen, trots att de i vissa fall förekommer i podcastavsnitten vi analyserar. Vi har valt att ersätta namnet med [offer] där namnet nämns.

I avsnittet från podcasten *Fallen jag aldrig glömmer* är Hasse Aro och Mats Jonsson också målsägande och därmed också offer. I detta fall har vi dock gjort avvägandet att de båda väljer att gå ut med sina namn i podcasten, vilket vi tolkar som att de är okej med att namnen nämns i detta sammanhang. Därför har vi i detta fall också valt oss att använda oss av deras namn. Detta styrks bland annat av att det förekommer en kvinnlig kollega till Hasse Aro i avsnittet som helt anonymiseras. Då hon också är målsägande i fallet kan med stöd av denna information därför anta att deras inställning till att förekomma med namn har diskuterats.

I både *Mordpodden* och *Fallen jag aldrig glömmer* är offret och förövarens namn fingerade eller har givits smeknamn. Vi har valt att använda de namn/smeknamn som används i podcasten på grund av att det blir mer konsekvent kopplat till citaten i och med att vi då kan citera programledarna rakt av.

I avsnittet från *Rättegångspodden* nämns förövarens namn och därför har vi också valt att göra det i och med att dom har fallit i målet där namnet förekommer.

Ett annat etiskt övervägande har skett vid tillfällena där känsliga detaljer förekommit i podcasterna. Vi har i allra största mån undvikit att citera alltför grafiska detaljer när vi refererar till något av podcastavsnitten, trots att detta skulle kunna användas för att mer konkret visa eventuella övertramp av den personliga integriteten. Vi har dock fortfarande

noterat och diskuterat kring att dessa övertramp sker. Att vi gör detta anser vi ligger i linje med vad vi tidigare reflekterat kring gällande etik och respekt för den privata sfären.

7. Resultat

Nedan redovisas resultatet från analysen av de olika podcastavsnitten. Likt hur podcasterna har analyserats kommer också resultatet att presenteras under rubrikerna för respektive podcast och vidare utifrån de olika punkterna i det analyschema som vi skapat. Det fullständiga analyschema återfinns under punkt 6.2 *Analyschema och arbetsgång*.

7.1 Fallen jag aldrig glömmer

1. Podcastens huvudsakliga innehåll

Podcasten utgår från Hasse Aros egen berättelse om fallet där han tar avstamp i sin relation till fallet. I detta fall är han också själv målsägande i en av rättegångarna. Man får ta del av både själva brottsfallet berättat av programledaren samt hans egna känslor och tankar kring att vara på plats i rättsalen ur ett målsägandeperspektiv. Aro intervjuar även Mats Jonsson, polis, som en av gärningsmännen också riktat hot mot på forumet Flashback och därmed också är målsägande i fallet.

I podcasten står Hasse Aro för berättandet av bakgrunden om fallet. Han väver också in klipp från intervjuer med Mats Jonsson och klipp från programmet Efterlyst där Aro tidigare varit programledare.

2. Makro- och mikroperspektivet

Genom podcastens titel *Fallen jag aldrig glömmer* får man reda på att podcasten handlar om fall som på olika sätt påverkat programledaren Hasse Aro under sin karriär. Det ger information om att det kommer att handla om ett brottsfall som han "aldrig glömmer" och det visar på att innehållet på något sätt är spektakulärt, vilket kan locka till lyssning.

Avsnittets titel *Jackmordet i Ånge* är deskriptivt för avsnittet i helhet och flaggar för vad podcasten kommer handla om. Det ger lyssnaren en bild om vart fallet utspelar sig och vad det handlar om. Titeln öppnar också för spekulation med ordet "Jackmordet" då det kan tänkas väcka tankar kring hur det här mordet gått till, exempelvis på vilket sätt jackan är inblandad i själva mordet.

I avsnitten är det beskrivningen av händelsen i stort, alltså själva mordet, som är det stora huvudtemat och Hasse Aros och Mats Jonssons personliga berättelser utifrån ett målsägandeperspektiv är ett tydligt deltema. Ett annat deltema är en av förövarnas försvinnande och senare hot i en Flashback-tråd. Genom att ta med ett klipp från programmet Efterlyst framgår det att avslöjanden som gjordes i programmet om en av mördarna, som efter mordet flytt utomlands, var en del av anledningen till att det senare riktades hot mot både Aro, hans kvinnliga kollega och Mats Jonsson. På så sätt vävs de olika temana ihop.

Underförstådd information är att mord är en företeelse utanför samhällets ramar för vad som anses som en normalitet, där finns samspel mellan programledare och lyssnare.

En annan sekvens som visar på ett samspel mellan programledare och lyssnare är då Hasse Aro frågar Mats Jonsson om hur de, trots att Sverige inte har något utlämningsavtal med landet, lyckas få hem den eftersökta mördaren.

Och när jag frågar Mats Jonsson så blir svaret lite svävande, minst sagt.

H: Hur fick ni hem honom?

M: Här kan man väl säga att jag har haft lite samtal med involverade personer och kortfattat kan jag säga så här att det blev, från oss utredare blev det lite tankeverksamhet utanför boxen där vi har haft kontakt med libanesiska myndigheter. Så gripandet av personen när det är i Libanon det ska man kunna säga är ett bra samarbete mellan libanesiska myndigheter och svenska myndigheter. Men skulle jag vilja framhålla framför allt står det ofta faller och även i det här fallet med enskilda individers vad ska man säga engagemang, mod och driv som har gjort att den här personen har kunnat gripas där nere och sedan förts hem till Sverige igen. Enskilda individers engagemang, mod och driv

Ja, så förklarar Mats Jonsson hur en man som gömde sitt land utan utlämningsavtal ändå kunde gripas och föras till Sverige. Och tydligare än så blir det inte. (Fallen jag aldrig glömmer, 111. Jackmordet i Ånge)

Här går det att tolka det som att Aro, med att poängtera att Jonsson svarar "lite svävande" och att det inte blir "tydligare än så", vill få lyssnaren att förstå att de metoder som polisen använt i Libanon inte skett inom lagens ramar.

3. Diskursiva strategier

En diskursiv strategi som kan noteras är att Aro ställer förövarna utanför det som anses normalt i vårt samhälle. Genom denna diskurs ställer han oss lyssnare, programledare och "normala" medborgare i samhället, i kontrast mot dessa förövare. Vi kontra dem. För att förklara en av gärningsmännens avvikande beteende sätter även Aro dennes handlande efter mordet i kontrast mot andra kriminella, inte ens de skulle handla på detta vis. På detta sätt kan vi lyssnare förstå precis hur avvikande denna person är.

Han är ganska unik i sitt sätt, för många förövare om man är misstänkt eller gjort något sånt här kanske vill hålla en låg profil men den här personen han skriver ganska klart och fritt och provocerande, så han retar upp väldigt mycket på det här Flashback-forumet, även kriminella individer som skriver där verkar känna att det är en gräns som är nådd. Så här gör man liksom bara inte. (Fallen jag aldrig glömmer, 111. Jackmordet i Ånge)

“Så här gör man bara inte” syftar på hur de “kriminella” på Flashback tänker kring händelsen enligt Hasse Aro.

4. Fördjupning av aktörer

I avsnittet kretsar handlingen främst kring de två “Malmökillarna” och ”Torpshammarkillen”. “Malmökillarna” är alltså de två män som senare blir dömda för mord, medan “Torpshammarkillen” är mannen som kör de två killarna till offrets lägenhet, där offret senare rånad och torteras av “Malmökillarna”. Utöver detta finns också Mats Jonsson som agerar som expert, med anledning av att han är utredare i fallet samt målsägande på samma premisser som Aro då han också blivit hotad av en av förövarna.

Offret förekommer med både förnamn och ålder, men någon djupare personbeskrivning av honom ges inte. Offret beskrivs egentligen bara vid två tillfällen i podcastavsnittet. Vid första tillfället där hans fysik beskrivs med att han är “vältränad och stark”. Vid andra tillfället beskrivs han genom “Torpshammarkillens” tankegångar, förklarade genom Hasse Aro. “Torpshammarkillen” får en betalning via betaltjänsten *Swish* samt sms av offret där offret vädjar till honom att han ska komma dit och hjälpa till med att få ut “Malmökillarna” ur lägenheten.

Han vet att de här personerna har pratat om våld. Att de är obehagliga personer. Men samtidigt vet han att den här målsägande brukar kunna överdriva saker ibland. Så Torpshammarkillen tar med sig en kompis och åker till [offret]. (Fallen jag aldrig glömmer, 111. Jackmordet i Ånge)

Baserat på detta utdrag går det att tolka det som att “Torpshammarkillen” har svårt att lita på om offret talar sanning eller ej när han uttrycker sin rädsla. Man får också reda på att offret har mycket pengar och att han, enligt “Torpshammarkillen”, skulle vara “lätt att mjölka på pengar när han är på fyllan”.

“Malmökillarna”, som största delen av avsnittet fokuserar på, beskrivs som “obehagliga personer” som är “intresserade av våld”. En scen, när “Torpshammarkillen” och hans kompis kör de två “Malmökillarna” från offrets lägenhet, beskriver tydligare hur likgiltiga de verkar vara inför situationen.

Det de reagerar över, Torpshammarkillen och hans kompis, det är att de här två killarna där bak, de skryter över det här brottet. De sa att det var busenkelt. Det här var ju enklare än ett telefonjobb, säger ena killen. De hånar även det här brottsoffret som de har tejpats och skrattar åt honom. Kolla den där tejpade juden, eller något sånt där. (Fallen jag aldrig glömmer, 111. Jackmordet i Ånge)

Hasse Aro poängterar också deras kallblodighet inför det som hänt genom att igen upprepa händelseförloppet för lyssnaren.

Malmökillarna går in i lägenheten, men de tar inte bara jackan. De torterar personen. De slår tejp över hans ansikte. De lämnar honom att dö. Hans ångest måste ha varit fruktansvärd. En mycket plågsam död. Allt för en jacka. Och sen sätter de sig alltså i bilen och skryter om det de gjort. Det är så tragiskt. Men kanske också bland det mest absurda som jag har hört. (Fallen jag aldrig glömmer, 111. Jackmordet i Ånge)

En av "Malmökillarna", han som efter mordet tog sig till Libanon, beskrivs också i Efterlyst av Hasse Aros kvinnliga kollega.

K: Ja, det här är ju en extremt antisocial person. Både beteendemässigt men också både attityd och värderingar. Han har en väldigt grandios självbild. Han har väldigt låg empati och han har ju sadistiska tendenser, minst sagt. (Fallen jag aldrig glömmer, 111. Jackmordet i Ånge)

5. Språk i detalj

Under en del av avsnittet återberättar Hasse Aro information som nyss fast i en kortfattad version, för att trycka på att hela händelseförloppet är, som han själv uttrycker det, "så bisarrt".

Aro använder även en hel del värdeladdade ord för att beskriva olika händelser:

Någonting förskräckligt har alltså hänt i den här lägenheten, denna decemberkväll 2019.

Och det skulle visa sig att det var mer komplicerat, mer hänsynslöst, mer tyranniskt än så.

Ett av de mest bestialiska dåd jag har hört talas om. En ung man mördad under tortyrliknande förhållanden, en ung man som går en fruktansvärd, utdragen och plågsam död till mötes. (Fallen jag aldrig glömmer, 111. Jackmordet i Ånge)

Aro går även in på detaljerande beskrivningar gällande vad den mördade blev utsatt för i samband med mordet, men detta sker bara under en kort sekvens i avsnittet. I övrigt och som tidigare nämnts så nämns inte brottsoffret särskilt mycket överhuvudtaget.

7.2 Mordpodden

1. Podcastens huvudsakliga innehåll

Podcasten har två programledare och är en diskussionspodcast. Det innebär att lyssnaren får ta del av bakgrundshistorien berättad av en av programledarna blandat med flera nedslag i berättelsen där de båda programledarna diskuterar händelserna. Podcasten heter just *Mordpodden* vilket indikerar på att avsnitten handlar om olika mordfall. Avsnittet *Styckmordet i Askersund* har en deskriptiv titel som ger en uppfattning om vad som har

inträffat och vart det har inträffat. I avsnittet fokuserar man på själva händelseförloppet för mordet och diskuterar detta.

I podcasten berättas om händelseförloppet utifrån de huvudinblandades perspektiv. I podcasten har aktörerna fått andra namn som också kommer användas i analysen för att kunna vara konsekventa i resultatet. De inblandade som förekommer i fallet är framför allt Alice, offer, Jennifer, förövare, och Johnny, expojkvän. Man får i podcasten ta del av händelser och detaljer ur händelseförloppet som lett fram till mordet. Programledarna är nyanserade i sin framställning av händelserna och poängterar flera gånger att de båda kvinnorna är inblandade i ett triangeldrama, men att de väljer att hantera det på olika sätt.

I podcasten utgår man från domen från händelsen och uppfattningen är att man tolkat olika förhör från vittnen, anhöriga och liknande för att kunna ge en bakgrund till de inblandades tankar och känslor.

2. Makro- och mikroperspektivet

Genom podcastens titel *Mordpodden* får lyssnaren reda på att podcasten kommer att handla om mordfall. Podcastens avsnittstitel *Styckmordet i Askersund* är en deskriptiv titel som sammanfattar fallet och ger en bild av vad det är som hänt och vart detta har hänt någonstans.

Huvudtemat i podcasten är mordet och de händelserna som ledde upp till mordet, i stort sett själva händelseförloppet. Ett deltema är triangeldramat mellan de två tjejerna och killen och deras relationer till varandra. Ett exempel på en situation som inte har direkt anknytning till själva mordet, men som ändå förtydligar för lyssnaren vilken typ av relation de två inblandade tjejerna har haft till varandra, är när de alla tre hamnar i en konflikt efter en utekväll.

Hon lyckas inte snappa upp vad som sägs, men kort efter samtalet dyker Alice upp. Hon och Johnny går iväg för att prata. Jennifer tänker inte låta dem prata ostört utan följer med. Det blir ett samtal mellan de alla tre. Tjejerna säger åt Johnny att det är dags att välja. Han måste bestämma sig för vem av dem han vill vara med, det här triangeldramat funkar inte längre. Men Johnny är full och lyckas inte få fram något besked. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Det finns flera exempel på det som programledarna antar är underförstått hos lyssnaren och främst förekommer det i diskussionsdelarna i podcasten.

Linnea: Och det här är ju ett vanligt fenomen får man ändå säga, speciellt kanske i unga åldrar. Kärleksbekymmer det är ju inget nytt och att vara intresserad av flera samtidigt det är ju faktiskt inte olagligt. Det kan ju snarare höras ungdomen till att man fattar beslut som man ångrar. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Linnea: Det händer ju hela tiden att människor blir sårade, någon känner och ger mer än vad de får tillbaka, relationen tar slut och det gör ont. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Här trycker programledarna på att det är allmänt känt genom att sätta “ju” framför sina konstateranden. De ger alltså inga konkreta exempel och därför ger det känslan av att det är något som lyssnaren ska ha egen vetskap om.

Det kan få det att framstå som att detta kan hända vem som helst och man får på så sätt lyssnaren att sätta sig in i situationen. Det underförstådda är att det är vanligt med kärleksbekymmer. Här kan alltså sympati väckas för offret eftersom det skapas en igenkänningsfaktor hos publiken.

Segmentet från själva styckningen som är väldigt informationsfattig. Det beskrivs inte alls hur Jennifer går tillväga utan lyssnaren ska själv förstå vad som händer.

När hon kommer tillbaka till lägenheten går hon in till badrummet där Alice kropp lämnats. Sen använder hon sågen och Ikea-påsarna för att göra sig av med kroppen. När Jennifer är färdig placerar hon kassarna i bagaget. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Att hon “använder sågen och Ikea-påsarna” ska vara synonymt med själva styckningsakten, men beskrivs alltså inte närmare än så. Turbulensen som leder till offrets död beskrivs dock något mer detaljerat.

Hon får inte tyst på Alice. Hon drar fram sprutorna, men de går sönder i tumultet. Nu är det bara kniven kvar. Jennifer börjar hugga. Men inte heller det hjälper. Hon springer runt i lägenheten och hittar en jaktkniv. Till slut blir det tyst. Helt tyst. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

3. Diskursiva strategier

Programledarna ramar in avsnittet på så vis att det är väldigt övertygande för lyssnaren vad sanningen är. Speciellt i diskussionsdelarna får man som lyssnare känslan av att de förklarar hur det faktiskt ligger till. De diskuterar vad de tror att de inblandade har känt och trott men besvarar också dessa frågor som låter som att de är baserade på vittnesmål och förhör som förekommer i domen. Att programledarna baserar informationen på domen är något som de nämner i slutet av podcastavsnittet. Programledarna använder sig dock också av många förstärkande ord vilket dramatiserar det hela betydligt mer än vad som kan antas stå i domen.

Hon plingar febrilt på dörren som står mellan henne och det hjärtskärande ljudet. Ingen öppnar. Hon fortsätter plinga tills skriket tystnar.

De två unga kvinnorna befinner sig alltså i precis samma situation. Men de hanterar det på olika sätt. Det ena sättet är helt obegripligt, och oförlåtligt. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Podcastskaparna dramatiserar händelseförloppet genom att, som tidigare nämnt, ta upp att det funnits intriger bland tjejerna sinsemellan på grund av expojkvännen. Denna relation är något som framgår vara relevant för motivet för mordet. Hur selektiva podcastskaparna varit när de valt ut vilka händelser som ska belysas i podcasten får man som lyssnare inte reda på. Utan att själv ha tagit del av domarna i fallet går det endast att anta att det är dessa händelser som belyses som är relevanta för vad som lett fram till själva mordet.

4. Fördjupning av aktörer

Aktörer som avsnittet kretsar kring är framförallt Alice, offret, och Jennifer, förövaren, men också expojkvännen, Johnny, som varit en del i det triangeldrama som berättas om.

Offret Alice beskrivs som väldigt familjekär. I avsnittet framkommer det att hon spenderar mycket tid hemma hos sin familj trots att hon har en egen lägenhet. Förövaren beskrivs främst som extremt svartsjuk i relationen med expojkvännen, vilket också backas upp med ett vittnesmål från en tidigare pojkvän. Programledarna förklarar att båda tjejerna haft en svajig relation till den här killen. De har båda påverkats både psykiskt och fysiskt av den struliga relationen. Sådär beskrivs Alices hälsa under våren som leder upp till mordet på henne.

Under våren 2014 är det uppenbart för alla runt omkring att Alice inte mår bra psykiskt, vilket även sätter sina spår fysiskt. Hon går ner i vikt och den glada och sprudlande tjejen som hon vanligtvis är, syns inte till lika ofta längre. Någoting är fel. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Johnny, beskrivs som en velig person som inte kan bestämma sig vem av tjejerna som han vill vara i en relation med. Trots att skulden för själva mordet läggs på Jennifer läggs mycket av skulden för just triangeldramat på Johnny och på hans oförmåga att bestämma sig. Exempel på detta är då han börjar höra av sig till Jennifer igen när han är på resa, trots att han tidigare velat ta avstånd från henne.

Men i februari, när Johnny är iväg på en Thailandsresa, får Jennifer hoppet tillbaka. Han skriver att han saknar henne och vet inte var hon är, han vill börja ses igen. Jennifer tar orden på allvar och åker hem till honom på alla hjärtans dag för att ge en present men han är inte hemma och snart tar han bort henne som vän på Facebook. Jennifer ställer honom mot väggen och frågar vad han håller på med och då är han genast gullig mot henne igen. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Jennifer beskrivs främst genom de handlingar hon gör som väldigt kall och svartsjuk men samtidigt hopplöst förälskad. Något som kan tyckas sensationalistiskt och som egentligen inte är så relevant för mordet i sig är att de exempelvis berättar om en händelse där Jennifer hugger sig i magen med en kniv och sedan berättar om det i rättsalen.

Hon ville att han skulle tycka synd om henne och ta hand om henne. Så hon gjorde något väldigt, väldigt extremt. Och när hon berättar om det här sen i tingsrätten så

svimmar till och med protokollföraren. Så om ni tycker sånt här är obehagligt så bör ni spola fram en halv minut eller så. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Just att protokollföraren svimmar i rättssalen är något som alltså nämns i podcasten, vilket förstärker bilden av Jennifer som oerhört kall inför situationen. Jennifer beskrivs också av en expojkvän som “[...] att hon hade två olika personligheter. Å ena sidan så var hon smart, gullig, charmig. Å andra sidan så var hon hemsk när hon blev svartsjuk”. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund) Mycket av det som berättas om Jennifer anspelar på hennes dubbla personlighet och detta gör att Jennifer framstår som oberäknelig.

5. Språk i detalj

Språket är vardagligt och uppfattningen är att man velat förenkla och sammanfatta händelserna så att det ska passa den breda massan. Detta eftersom det är en podcast som också ska vara underhållande och det finns hela tiden en viss nerv i berättandet. Man använder sig till exempel av lite “cliffhangers” för att leda över lyssnarna till diskussionssegmentet.

Men då ställer en av poliserna en följdfråga: *Hur kom hon in i lägenheten den andra gången?* Jennifer svarar att hon tagit med sig en nyckel. Polisen frågade hur hon hade lyckats med det eftersom hon lämnat lägenheten i ren panik. Den frågan får Jennifer att stelna till.

Hon sitter kvar i bilen och väntar på att Johnny ska åka till jobbet. Sedan går hon in i lägenhetshuset, utrustad med en hammare, en kökskniv och två sprutor med alkohol och sömnmedel. (Mordpodden, Styckmordet i Askersund)

Något som också är anmärkningsvärt är olika deskriptiva värdeord som talar till lyssnarens etos och patos. Exempel på detta är när ett skrik beskrivs som “hjärtskärande skrik” och brottet beskrivs som ett “fruktansvärt mord”. Det är då lätt för lyssnaren att själv tänka sig in i hur detta kan ha låtit eller sett ut.

7.3 Rättegångspodden

1. Podcastens huvudsakliga innehåll

Podcasten består av att programledaren Nils Bergman presenterar bakgrundsinformation kring fallet och varvar detta med ljudklipp från rättegången där personerna som förekommer i fallet hörs. Bergman har alltså inte producerat något eget material för podcasten utöver sina egna berättande passager utan använder sig av befintligt material. Bergman är generellt sparsam med att lägga in sina egna reflektioner och tankar kring händelsen utan fyller i eventuell bakgrundsinformation när det inte framgår genom att endast lyfta ut det inspelade materialet från rättegången. I detta fall spelas även delar upp från den rekonstruktionsvideo som gjorts i samband med rättegången.

2. Makro- och mikroperspektivet

I podcastens titel *Rättegångspodden* får vi reda på att podcasten på något sätt kommer att baseras i huvudsak på en rättegång. Avsnitten som är döpta till "Politikern som styckade sin vän" ger oss en övergripande bild över att det är just det som avsnitten kommer handla om. Huvudtemat genom de tre avsnitten är själva rättegången och Eberhardts berättelse om händelseförloppet från början av hans relation med offret fram tills dess att han utfört brottet. Däremellan klipps andra ljudklipp från rättegången in med uttalanden från vittnen.

Bergman visar på hur Anders Eberhardt sakligt redogör för händelseförloppet i sitt förhör.

Som den politiker han är, då representerar han Sverigedemokraterna, redogör han sakligt för sin hantering av [offrets] kvarlevor. (Rättegångspodden, S09E11 Politikern som styckade sin vän - Del 1/3)

Här är det underförstått att lyssnaren ska ha vetskap om hur en politiker är, exempelvis hur en politiker pratar och svarar på frågor.

I en annan del tydliggör Nils Bergman för lyssnaren att det inte går att lita på allt som Anders säger. Det visar han i denna sekvens då åklagaren först frågar Anders om hans vänner vet om att han umgås mycket med offret, och sedan frågar ett vittne samma sak.

Enligt Anders var deras övriga umgängeskrets medvetna om Anders och [offrets] umgänge. Men detta verkar inte fullt ut stämma.

Å: Har Anders pratat om [offret]?

V: Han har inte nämnt ett ord för mig om att de umgås. Inte ett ord.

(Rättegångspodden, S09E11 Politikern som styckade sin vän - Del 1/3)

Det kan indikera på att vi som lyssnare inte ska lita blint på det Anders berättar, trots att det till största delen är just Anders berättelse i rättegången som förmedlar informationen om fallet lyssnaren får ta del av.

3. Diskursiva strategier

Bergman framhäver på olika sätt att Anders Eberhardt är politiker, vilket tyder på att det är något som ses som spektakulärt och utanför det normala. Politiker är makthavare som medborgarna ska kunna lita på. Att de då begår brott på det här sättet visar på ett avvikande från det som medborgarna ska kunna förvänta sig av en politiker.

Eftersom händelsen, och händelseförloppet i allmänhet samt offrets egenskaper främst beskrivs utifrån Eberhardts perspektiv är det hans syn vi får förstå det hela igenom. Det framgår inte hur selektiv Bergman har varit när han valt ut materialet. Det skulle kunna finnas flera anledningar till valet av denna strategi. Antingen så finns det inte tillräcklig information från någon annan som blivit hörd i rättegången som beskriver offret, eller så ville Bergman framhäva just hur Anders Eberhardt ser på offret.

Eftersom lyssnaren inte får ta del av rättegångsmaterialet i sin helhet kan Bergman välja ut de sekvenser han anser relevanta, vilket i sin tur gör att han kan försöka övertyga lyssnaren om en viss bild av händelserna som den sanna bilden. Som lyssnare kan man anta att det är det som presenterats är mest representativt för vad som faktiskt har hänt, men utan vidare kunskap om fallet blir Bergmans beskrivning ändå subjektiv.

Bergman framhäver att Anders är en politiker redan i rubriken. Detta bidrar till sensation då publiken redan har en bild av politiker är och hur de förväntas agera. De blir införstådda med att detta fall kommer vara något utöver det vanliga.

4. Fördjupning av aktörer

I en passage där åklagaren förhör ett vittne som är vän till Eberhardt berättar vännen att det inte är ovanligt att Anders stundvis brusar upp men enligt vittnet har detta aldrig innan resulterat i att Anders skadat en annan människa. Nils Bergman använder vittnesmål och dylikt för att beskriva de olika aktörerna i podcasten, han lägger inte själv in några uppenbara reflektioner. Alla sidor tas dock inte med, exempelvis lämnas målsägandes vittnesmål ute ur produktionen. Det är egentligen ingen förutom Anders som får beskriva offret.

V: Det är ju inte ovanligt för honom. Och sen kan han bli väldigt arg ibland, men det går över sekunden efteråt.

Å: Vad händer då om han får ett sånt litet utbrott?

V: Han kan skrika ut, eller han kan sparka på en stol till exempel. Och slå på en dörr. Inget mer än så.

Å: Har han någonsin varit våldsam mot en människa? Eller gjort...

V: Det har jag aldrig någonsin sett. Det har han aldrig varit.

Å: Hur länge pågår ett sånt utbrott?

V: Det tar några sekunder bara och sen är det lugnt igen. Det går väldigt hårt. Men jag tycker att det blåser upp och försvinner väldigt snabbt, det är inte någon långvarig ilska. (Rättegångspodden S09E12, Politikern som styckade sin vän - Del 2/3)

Nils Bergman berättar rätt frispråkigt och med många detaljer om mordoffret. Förnamn, ålder och andra fysiska attribut används för att beskriva offret.

[Offret] är en stor vuxen man, väger år 2021 över 140 kilo och har sviktande fysisk och psykisk hälsa. Han håller sig mestadels inne i sin lägenhet och den främsta kontakten han har är med Anders som hjälper honom bäst han kan. (Rättegångspodden S09E11, Politikern som styckade sin vän - Del 1/3)

Anders: Jag tror att [offret] som sådan är ganska bestämmande. Auktoritär, eller vad jag nu ska jag använda för ord liksom. (Rättegångspodden S09E11, Politikern som styckade sin vän - Del 1/3)

Åklagaren ber ett vittne som känner Anders att beskriva honom.

V: Han är vänlig, snäll, omtänksam, lättsam, humoristisk. En väldigt bra vän och kompis på alla sätt och vis.

Å: Har han några negativa sidor?

V: Ja, han är lite lat och så svårt att få ändan ur vagnen om man säger så. Men det är inget stort problem. Han är lite lat. Det kan han vara. (Rättegångspodden S09E11, Politikern som styckade sin vän - Del 1/3)

Ett annat exempel på Anders lathet beskrivs också av Nils Bergman angående att den fåtölj som offrets sköts i varit kvar i Anders lägenhet en längre tid efter det att mordet skedde.

Det har alltså tagit Anders över två månader att få tummen ur och göra sig av med detta mycket viktiga bevisföremål. (Politikern som styckade sin vän - Del 3/3, Rättegångspodden, 2023)

5. Språk i detalj

Eftersom det är framför allt hur podcastskaparna använder sitt språk som vi anser viktigast att analysera kommer vi främst analysera Nils Bergmans språk under denna kategori, trots att större delen av podcasten utgörs av material från rättegången. Språket i detalj i rättssalen är inte lika relevant utifrån de frågeställning vi utgår ifrån ur just den aspekten, men kan vara relevant om man tittar på vilket material som Bergman valt att plocka ut i podcasten.

Bergman beskriver offret som att han “väger över 140 kilo och har sviktande hälsa”, en detalj som kanske inte behövs rent kontextuellt, men skulle kunna förklara varför han behöver Anders Eberhardts hjälp med olika saker.

Nils Bergman är konsekvent med att förklara att den information som ges är “enligt Anders” och använder sig av uttryck som “ska ha” när han baserar något på Eberhardts förklaring.

“Anders är känd för att vara lat och oföretagsam” beskriver Nils Bergman i samband med att Anders förklarar händelseförloppet som leder upp till styckningen av offrets kropp.

8. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur kommersiella true crime-podcasts förhåller sig till etik på ett antal olika plan. Baserat på syftet togs tre frågeställningar fram som det i detta kapitel kommer diskuteras kring. Dessa är följande:

1. Hur framställs offer i tre svenska kommersiella true crime-podcasts?
2. Hur präglas innehållet i tre svenska kommersiella true crime-podcasts av allmänintresse?
3. Hur förhåller sig podcasterna som analyseras till journalistisk etik?

Diskussionen kommer förenas med resultatet från analysen samt kopplas till tidigare forskning och teorier. Resultaten kommer sammanfattas under rubrikerna **offer**, **allmänintresse** och **förhållningssätt till journalistisk etik** som alla relaterar till de tre frågeställningarna.

8.1 Offer

Tesen har varit att anhöriga skulle beröras mycket mer i true crime-podcasts då tidigare forskning från exempelvis Yardley m.fl. (2019) visar på att detta är vanligt för att känslomässigt knyta an till sin publik. Det är svårt att generalisera vad avsaknaden av anhöriga i dessa podcastavsnitt kan bero på, eftersom endast ett fåtal avsnitt har analyserats. En möjlig teori skulle kunna vara att granskningen av svenska true crime-medier från SVT:s kulturnyheter gett utslag och att kreatörerna tagit till sig kritiken som då lyftes av anhöriga. Men detta är inget som det finns tillräckligt mycket belegg för att kunna säga med stor säkerhet. En annan möjlighet är att det handlar om estetiska val eller att just de avsnitt som valdes ut saknade anhörigas perspektiv, även fast skaparna kanske gjort andra val i andra avsnitt.

I podcasterna som har analyserats i studien har det givits olika mycket detaljer kring offren. Ser man exempelvis till Nils Christies teori om *ideala offer* finns det vissa aspekter i avsnitten som uppfyller dessa kriterier. När det gäller punkten från Christies kriterier som handlar om offrets svaghet i förhållande till förövaren, uppfylls detta delvis i *Rättegångspoddens* tre avsnitt. Offret är en man och kan inte klassas som särskilt utsatt på grund av ålder vilket därför inte går i linje med de kriterier som finns för ett svagt offer, enligt Christie. Offret beskrivs dock som svag i jämförelse med förövaren i den mening att han, på grund av sin sjuklighet, inte klarar av att utföra olika sysslor själv och tar därför hjälp av förövaren. Detta skulle kunna bidra till bilden av att förövaren står i en slags maktposition till offret. Förövaren beskrivs inte heller som särskilt skrämmande eller ond, utan snarare som "lat och oföretagsam".

Även offret i *Mordpodden* uppfyller dessa kriterier på ett flertal punkter. För det första är offret kvinna, dock är hon inte nödvändigtvis svag i förhållande till förövaren. Förövaren är

nämligen också kvinna och är nära offret i ålder. Eftersom det rör sig om ett triangeldrama befinner de sig också i samma relation till mannen de har haft en relation med. Förövaren beskrivs som väldigt kall vid själva gärningstillfället och i övrigt som svartsjuk och galen i killen som både hon och offret har en relation med. Förövaren är heller inte okänd för offret, vilket är ytterligare ett av Christies kriterier, utan är en uttalad kärleksrival.

Offret beskrivs genomgående som god, oskyldig och väldigt familjekär. Det som gör henne olycklig är hennes kärleksliv och hon blir till följd av situationen hon har med "Johnny" och förövaren deprimerad. Detta bidrar även till att framställa förövaren som särskilt kall och lömsk då offret, trots att hon befinner sig i samma situation som förövaren, av programledarna beskrivs som att hon aldrig skulle komma på att ta samma fruktansvärda beslut som "Jennifer" gör. Dessutom tar programledarna upp vittnesmål från en tidigare pojkvän som också beskriver "Jennifer" som djupt svartsjuk, vilket skulle kunna förklara hennes handlande ytterligare.

"Johnny", expojkvännen, beskrivs både som ett offer men också, baserat på programledarnas utsaga, som någon som bär en viss skuld i situationen. Han beskrivs som anledningen till att de båda kvinnorna är så pass miserabla som de framställs vara och att hans velighet verkar leda till flera konflikter mellan kvinnorna. Upplevelsen vid lyssning och analysering av det som sägs i *Mordpodden* är att det inte framgår varifrån informationen som tas upp kommer ifrån. De berättar visserligen i slutet på avsnittet att informationen är baserad på domarna från fallet, men man får som lyssnare inte reda på vilket/vilka vittnesmål som information kommer ifrån. Som lyssnare finns därför ingen klarhet i om det är förövarens utsaga, ett vittnesmål eller kanske en kombination av dessa som skapar den slutgiltiga produkten. Vi anser att problematiken här är en avsaknad av transparens från podcastskaparna. Även om det händelseförlopp som de beskriver mycket väl skulle kunna överensstämma med verkligheten uppfattar vi det som vilseledande att berätta historien som något vedertaget, utan att som tidigare poängterat nämna vem informationen kommer ifrån.

Offret i *Fallen jag aldrig glömmer* kan inte klandras för att vara på den platsen han befinner sig på eftersom han är hemma i sin bostad när gärningsmännen plötsligt dyker upp i syfte att sno hans jacka. Gärningsmännen är dessutom för offret okända, kopplingen de har är en tredje kille som har skickat iväg männen för att sno offrets jacka, detta för att bli av med dem. Detta är dock offret omedveten om. Offret är däremot inte svagare i relation till gärningsmännen, baserat på ålder eller kön. Möjligtvis på det sätt att de är två och han är ensam när mordet sker. Gärningsmännen beskrivs också som kriminella och våldsamma, men Aro lägger inte mycket fokus på att beskriva offret överhuvudtaget. Trots det innebär skildringen av de två förövarna som skrämmande och onda att offret automatiskt anses vara mer idealt, detta baserat på Christies teori (Lindgren och Lundström, 2010).

Ett deltema som identifierades är Aros berättelse om sitt offerskap i relation till fallet, då han också är målsägande i den senare rättegången på grund av de hot som riktats mot honom på Flashback. Journalistiskt skiljer sig detta avsnitt från de andra vi analyserat i och med att han tenderar att vara subjektiv då hans egna känslor varit inblandade eftersom han själv blivit

utsatt för hot. Frågan blir därav om detta tummar med trovärdigheten rent journalistiskt. Objektivitetsidealet kompromissas här i och med att det blir mer som en dokumentär berättelse kring Hasse Aros personliga upplevelse parallellt med hans framställning av händelseförloppet i själva mordfallet.

Aro sympatiserar med offret samt förtydligar gång på gång för oss lyssnare hur hemska dessa män är som kunde göra något sådant utan ett tydligt motiv. Det finns inga förmildrande omständigheter för mördarna, inte på något vis kan vi förstå hur man kan göra det som de gör. Att förövaren beskrivs på detta vis gör enligt Lindgren och Lundström (2010) även att brottsoffret anses ännu mer legitimt och därför förtjänar vår sympati som ett idealt offer innanför ramarna av det normala i ett rättvist Sverige.

8.2 Allmänintresse

För att undersöka hur innehållet präglas av termen allmänintresse har vi tagit hjälp av Cameron Dows (2009) vetenskapliga artikel där hon menar att allmänintresse riskerar att kontrastera de etiska aspekterna, vilket kan medföra att man riskerar att ta mindre hänsyn till etiken. Här har vi även valt att diskutera resultatet genom de nyhetsfaktorer Jesper Strömbäck (2019) tagit fram för nyhetsvärdering, eftersom vi anser att dessa två punkter korrelerar med varandra på flera plan.

När det kommer till termen *allmänintresse* noterar vi vissa uppgifter i *Rättegångspodden* som är av intresse. Allmänintresse är ett relativt vagt begrepp och mycket är upp till egen tolkning. Men som tidigare redovisas finns ändå några referenspunkter. Allmänintresse ska vara något som är av vikt för allmänheten att veta, inte bara något som kan tänkas intressera allmänheten (Nordegren, 2017). När det kommer till *Rättegångspodden* nämns offrets vikt samt andra uppgifter rörande offrets hälsotillstånd. Detta är något som vi reagerar på i relation till allmänintresse baserat på Cameron Dows (2009) uppfattning om att journalister som rapporterar om sensationella brott kompromissar med hänsynen kring den personliga integriteten. Vi ställer oss frågan om offrets vikt verkligen är relevant för att kunna förstå sig på fallet, eller går man in på sådana typer av detaljer för att skapa en intressant historia?

Anders: Om de hör att jag träffar honom så är det ganska naturligt att de ställer frågan: Hur är det med [offret]? Är han fortfarande sjukskriven? Och så vidare. Det här insåg ju [offret]. Han ville absolut inte absolut inte att folk skulle veta någonting om hans mående och sådär. (Politikern som stöckade sin vän - Del 1/3, Rättegångspodden, 2023)

I exemplet ovan ger förövaren uttryck för hur offret upplevde det att förövaren pratade om hans hälsotillstånd med sina vänner och bekanta. Det förekommer flera gånger i podcasten exempel på där förövaren berättar om att offret inte ville att andra skulle få reda på hans hälsotillstånd. Med vetskap om detta går det därför att ifrågasätta etiken i om dessa detaljer som offret, när han var i livet, inte ville att andra skulle få reda på nu ska spridas genom en

podcast. Bör man som förvaltare av denna typ av information vara mer lyhörd när det kommer till att dela detaljer som dessa?

Något som också är anmärkningsvärt är hur mycket detaljer som tas med angående själva styckningen av offret, vilket stora delar av det andra avsnittet handlar om. Eftersom mycket av avsnittet är ljudupptagningar från rättegången förstår man varför förövaren berättar om det – det är viktigt för att rätten ska kunna göra en bedömning i fallet. Något som är anmärkningsvärt är att så mycket av detta tas med i podcastavsnittet och varför det är relevant för publiken att ta del av. Det hela upplevs som att Bergman drar sig åt den, hos true crime traditionella, sensationella naturen där man vill framkalla starka känslor (Wiltenburg, 2004). I podcasten spelas exempelvis förhöret med förövaren upp där han grundligt frågas ut kring exakt i vilken ordning han har styckat offret, vad han gjort med respektive kroppsdel och vart han sedan har placerat ut offrets kvarlevor.

När det kommer till avvägandet för allmänintresse i *Mordpoddens* beskrivning av styckningen är de, jämförelsevis med informationen om styckningen i *Rättegångspodden*, betydligt mer återhållsamma med detaljer. Den enda beskrivningen som förekommer kring själva styckningstillfället är som följer i citatet nedan:

När hon kommer tillbaka till lägenheten går hon in till badrummet där [offrets] kropp lämnats. Sen använder hon sågen och Ikea-påsarna för att göra sig av med kroppen. När Jennifer är färdig placerar hon kassarna i bagaget. Sedan städar hon badrummet, sköljer av jaktkniven och lägger tillbaka den där hon tog den. (Styckmordet i Askersund, Mordpodden, 2023)

Baserat på detta utdrag tolkar vi det som att det inte är av intresse för programledarna att dela med sig av dessa detaljer. Det går att tolka det som att *Mordpoddens* skapare inte delar sådana detaljer som skulle riskera att bidra till obehag för lyssnaren, alternativt de detaljer som de av respekt mot de anhöriga inte vill dela. Vid det tillfälle de faktiskt delar med sig av detaljer som kan uppfattas som obehagligt varnas lyssnaren för detta.

I och med att *Rättegångspodden* konkurrerar med annat material på plattformar med enorma mängder innehåll om brott krävs det, likt en smaskig rubrik i en dagstidning, något i innehållet som fångar den eventuella lyssnarens uppmärksamhet. Vi kan anta att även Nils Bergman gör någon typ av nyhetsvärdering när han väljer ämne till podcasten. Utifrån Strömbäcks nyhetsfaktorer går det att konstatera att ämnet uppfyller kraven för flera av de faktorer som Strömbäck (2019) identifierat. Händelsen involverar bland annat en elitperson vilket kan bidra till ett ökat intresse hos publiken. Detta flaggas för redan i titeln för avsnittet som heter just "Politikern som styckade sin vän".

Som den politiker han är, då representerar Sverigedemokraterna, redogör han sakligt för sin hantering av [offrets] kvarlevor. (Politikern som styckade sin vän - Del 1/3, Rättegångspodden, 2023).

Här presenterar Bergman en bild av en politiker som är vedertagen för publiken. Han tillskriver förövaren epitet som saklig i och med sitt yrke och som att han på grund av det är grundlig i sin framställan kring styckningen av offret. Lyssnaren blir åter påmind om det sensationella i att det är en politiker som utfört dessa handlingar. En nyhetsfaktor som hänger ihop med den ovan nämnda är också hur stort allmänhetens intresse är kring det som berättas. På grund av att det som sagt handlar om just en elitperson kan detta också antas hänga ihop med att bidra till ett större intresse hos publiken.

Skaparna till *Mordpodden* berättar i början av avsnittet att fallet som diskuteras i podcasten varit väldigt efterfrågat av deras lyssnare. Det som går att anta är att lyssnarna redan hört mycket om fallet men att det finns en viss aspekt av att de vill höra fallet utifrån *Mordpoddens* perspektiv eftersom de tycker om podcasten i sig. Att det finns ett segment som de kallar "diskussion" skulle också kunna bidra till att lyssnare vill att särskilda fall ska tas upp, eftersom de kan tänkas vilja höra programledarnas resonemang kring fallen. Detta visar även på en stark relation mellan publik och kreatör samt en lyhörddhet från podcastskaparnas håll gentemot sina lyssnare. Detta går i likhet med det som Boling (2019) pekade på som något vanligt förekommande i sina studier, vilket lyftes i vår tidigare forskning om podcast som medieplattform.

I *Fallen jag aldrig glömmer* går det att diskutera kring Strömbäcks (2019) nyhetsfaktorer kopplat till punkten om elitpersoner eftersom Hasse Aro själv räknas som en elitperson. Hasse Aro är också, i delar av fallet, förstahandskälla i och med att han själv är målsägande vilket gör att det materialet blir exklusivt. Just exklusivitet är också något Strömbäck lyfter kopplat till nyhetsvärdering. Marina Ghersetti (2007) visar i sin forskning på att det oväntade har stor genomslagskraft och ökar nyhetsvärdet. Det som framför allt är oväntat detta fall är att förövaren skrev på Flashback om brottet och att det också emellertid bidrog till upplösningen av brottet. Detta är både ovanligt och oväntat vilket skulle kunna bidra till ett starkare nyhetsvärde.

Något som Aro frågar polisen Mats Jonsson, som intervjuas i avsnittet, om är hur polisen gick tillväga för att till slut få hem förövaren efter hans tid på flykt. På detta får Aro ett väldigt vagt svar. Aro visar på, genom att ställa frågan till Jonsson, att det är av allmänintresse för publiken att veta. Vi ställer oss frågan om publiken bör eller har rätt till att veta hur polisen gått tillväga. Att Aro ändå väljer att ha med det i podcasten kan uppfattas som att han indikerar att det skett något olagligt. Det kan också vara för att visa sin publik att han ställt frågan, då ligger det på polisen att svaret blir oklart och inte på att Aro undviker att ta upp det.

8.3 Förhållningsätt till journalistisk etik

För att kunna besvara hur podcasterna förhåller sig till journalistisk etik har vi använt oss av Wigorts Yngvessons (2006) ståndpunkter som hon lyfter som centrala för västerländsk journalistik. Social ansvarsteori, som går att sammanfatta som hänsyn före sanning, och i motsats till detta presenterar hon konsekvensneutralitet – sanning före hänsyn. Utöver detta

använder vi också oss av publicitetsreglerna för att lyfta andra aspekter som relaterar till journalistisk etik (SJF, 2021).

Vi tolkar det som att Nils Bergman har ett konsekvensneutralt förhållningssätt i sin syn på etik. Han avslöjar exempelvis offrets riktiga namn, dock endast förnamnet, och lämnar ut andra detaljer om offret som kan tänkas vara känsliga. Detta anser vi passar in i den konsekvensneutrala etiska teorin där sanning går före hänsyn och att journalister som utgår ifrån denna typ av etik anser det allra viktigaste vara att informera publiken (Wigorts Yngvesson, 2006).

Den ståndpunkt inom etiken som Hammarlin och Wigorts Yngvesson (2019) menar är den vanligaste är den sociala ansvarsteorin. Den sociala ansvarsteorin förklaras som motsatsen till konsekvensneutralitet. Något som är värt att lyfta är punkt två i den sociala ansvarsteorins tre punkter som lyder “2. Publicera det som bidrar till ett bättre och mer rättvist samhälle” (Hammarlin och Wigorts Yngvesson, 2019, s. 93).

Detta blir en tolkningsfråga då det baseras på mediaskaparens, i detta fall, podcastarens egen inställning till vad som bidrar till ett rättvist samhälle. För en kommersiell podcast som *Rättegångspodden* som har valt att inte ansluta sig till det självsanerande medieetiska systemet, finns inga tydliga gränsdragningar för vilken information som kan eller bör delas, utöver de frivilliga publicitetsreglerna och det som finns lagstadgat för alla som på något sätt publicerar innehåll. Detta skulle kunna vara att man bryter mot lagen rörande den personliga integriteten samt uttrycker hot eller våld (Riksdagen, 1973).

Det går att anta att skaparna till *Mordpodden* valt förhålla sig till publicitetsreglerna (SJF, 2021) i det att de bland annat valt att ändra namnen på alla de inblandade i fallet, trots att det är ett äldre fall och domen redan fastslagits.

Man skulle också kunna argumentera för att de tagit ansvar för eventuella konsekvenser som publiceringen kan få enligt den tredje punkten inom social ansvarsteori som också tidigare redogjorts för. Dessutom har skaparna av podcasten gått ut med att de funderar mycket på det de berättar och hur de ska göra det på ett ansvarsfullt sätt. På så sätt kan man också tolka det som att de förhåller sig till den social ansvarsteorin där hänsyn lyfts fram som något viktigt, ibland viktigare än att informera samhället (Wigorts Yngvesson, 2006).

De förhåller sig också respektfullt gentemot lyssnaren när de vid en händelse då förövaren “Jennifer” hugger sig själv i magen för att kunna övertyga expojkvännen “Johnny” om att hon gjort ett ingrepp varnar känsliga lyssnare för innehållet och ber de att spola fram. De berättar vidare om att protokollföraren i rättegångssalen svimmat till följd av att få höra “Jennifer” berätta om denna händelse. Även där går det att anta att de förhåller sig till den tredje punkten i ansvarsteorin som handlar om konsekvenser publiceringen kan få då berättelsen om denna händelse kan väntas väcka obehag hos lyssnaren.

Något de till exempel inte går in på i detalj är själva styckningen, vilket också skulle kunna vara ett etiskt ställningstagande. Detta är en stor kontrast mot hur man valt att skildra ett liknande mord i avsnittet vi analyserade från *Rättegångspodden*.

Vi finner det anmärkningsvärt att Hasse Aro i *Fallen jag aldrig glömmet* själv tar upp ett brottsmål han är en del av, i form av att han är målsägande i rättegången. Detta är dock värt att notera eftersom det är Aro själv som styr innehållet. Att Aros perspektiv får ta så mycket plats kan leda till att andra delar av fallet inte får plats och faller bort. Dock kan man tänka sig att utifrån ett nyhetsvärderingsperspektiv anpassar sig till vad publiken vill veta, vilket är deltemat och hans egen del i målet. Det känns naturligt att det för Hasse Aro är ett fall han aldrig glömmet på grund av att han är en del av fallet, vad som är själva premissen för podcasten.

Brottsoffret nämns vid namn i podcasten, även hans ålder och kön tas upp av Aro. Detta är något som i publicitetsreglerna ska undvikas för att göra en identifiering möjligt. Vid ett så pass uppmärksammat fall går det att diskutera kring att lämna ut denna typ av information, då den finns tillgänglig via andra medier. Det är dock upp till varje enskild utgivare att kunna stå till svars för den information som den själv yttrar sig om eftersom det, enligt publicitetsregel nummer 17, är den personer som återger det som bär ansvaret (SJF, 2021).

Eftersom en del av avsnittet handlar om hans delaktighet i målet är det svårt att se om han förhåller sig konsekvensetiskt eller till den sociala ansvarsteorin. Han delar å ena sidan namn och ålder på offret, samt andra detaljer som staden där det utspelade sig. Å andra sidan finns denna information redan hos andra traditionella medier. Dessutom pratar han väldigt lite om mordoffret, utöver någon lite mer grafisk sekvens. När han pratar om offret gör han det dessutom på ett väldigt sympatiskt sätt. Det är utifrån denna information svårt att se om hänsynen kommer före sanningen eller vice versa. Något som vi dock vill anmärka är att Aros kvinnliga kollega som också är del i målet anonymiseras, detta tolkar vi har gjorts utifrån en hänsynsaspekt, troligen ville kvinnan inte förekomma med namn. Detta visar att det förekommer etiska avväganden i produktionsprocessen.

9. Slutsatser

Studien som vi utfört har visat att det finns både likheter och skillnader i hur de tre svenska kommersiella podcasterna porträtter offer samt i vilken utsträckning de tar hänsyn till journalistisk etik. Vi kommer därför nedan att presentera de slutsatser vi dragit kopplat till frågeställningarna.

1. Hur framställs offer i tre svenska kommersiella true crime-podcasts?

Genomgående i alla tre podcasterna som undersökt läggs det största fokuset på att beskriva förövaren och inte offret. Offren uppfyller det *ideala offerskapet* till en viss grad, men inte fullt ut. Utifrån de kriterier som presenteras för att vara ett *idealt offer* har vi sett att gärningsmannen i podcastavsnitten som vi analyserat exempelvis ofta är i någon typ av maktposition i förhållande till offret, dock inte alltid om man tar utgångspunkt i de egenskaper som Nils Christie tagit fram. Offren i avsnitten kan exempelvis inte tillskrivas skuld för den plats de befunnit sig på samt så har de ägnat sig åt respektabel verksamhet när brottet ägt rum, vilket uppfyller två av kriterierna. Det som talar emot det *ideala offerskapet* är att förövarna i högre eller lägre utsträckning är kända för offret sedan tidigare samt att förövarna inte alltid beskrivs som särskilt skrämmande eller onda (Lindgren & Lundström, 2010). I *Fallen jag aldrig glömmer* beskrivs dock förövarna som extremt otäcka vilket bidrar till att offret framstår desto mer som ett idealt offer.

2. Hur präglas innehållet i tre svenska kommersiella true crime-podcasts av allmänintresse?

Hur allmänintresset har påverkat innehållet varierar mellan de olika podcasterna. I *Rättegångspodden* redovisas många makabra detaljer som inte är sådan information som publiken nödvändigtvis bör få veta, men som bidrar till att göra innehållet spännande för lyssnaren och det blir rent av sensationellt. Något som också kan bidra till ett större allmänintresse är att förövaren i avsnittet från *Rättegångspodden* också är politiker vilket kan motiveras publikens rätt att veta vad han gjort. Samtidigt rättfärdigar inte detta alla detaljer som tas med kring själva styckningen, då det blir tydligt att det smaskiga och sensationella går före hänsynen till offret och närstående till offret. Även många detaljer tas med som gör det möjligt att identifiera offret, vilket också kan ifrågasättas. Uppfattningen är att många av dessa detaljer inte är viktiga för publiken att veta.

I *Mordpodden* kompromissas det inte lika mycket med rätten till den privata sfären. Man är mer återhållsam med de detaljer som riskerar att skapa obehag för lyssnaren eller ha en negativ påverkan på anhöriga, trots att man skulle kunna motivera detta med allmänintresse. Den generella tonen är mer respektfull gentemot offret än i *Rättegångspodden* och det flaggas även för obehagliga detaljer. Om vi jämför mot avsnittet från *Rättegångspodden* går man heller inte in på överflödiga detaljer kring själva mordet, trots att detta kanske skulle

kunna vara intressant eller spännande för deras lyssnare. Det visar på en reflektion kring att dessa detaljer inte är nödvändiga för att lyssnaren ska förstå fallet i helhet.

I *Fallen jag aldrig glömmer* nämns detaljer om geografisk plats, offrets ålder och kön vilket kan kompromissa med rätten till den privata sfären. Kopplar man allmänintresset till Strömbäcks nyhetsfaktorer, som kan antas bidra till allmänintresset för podcasten, finns också en tydlig koppling till att programledaren Hasse Aro både är en elitperson samt att han förekommer i fallet han berättar om (Strömbäck, 2019). Ytterligare en aspekt rörande allmänintresse är att ytterligare en kollega till Aro, utöver Mats Jonsson, blivit utsatt för hot men anonymiseras i avsnittet. Att hon anonymiserats gör att det går att anta att Aros och Jonssons uttalanden inte gör intrång på deras privata sfär i och med att det valt att dela med sig av sina upplevelser kring händelsen. Detta visar på att Hasse Aro fört en dialog med den andra kollegan och därmed kan antas ha reflekterat kring etiken genom att inte lämna ut känsliga uppgifter. Även om hennes tankar hade varit intressanta för en lyssnare att ta del av anses alltså inte allmänintresset överstiga rätten till den privata sfären.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att allmänintresse spelar en stor roll för vilka detaljer som framkommer i de olika podcasterna. Det finns dock stora skillnader i hur stor påverkan det har på innehållet och det går därför inte att dra någon generell slutsats kring detta.

3. Hur förhåller sig podcasterna som analyseras till journalistisk etik?

Podcasternas förhållningssätt till journalistisk etik skiljer sig på flera punkter. Ser vi på *Mordpodden* kan vi härleda deras etiska förhållningssätt till den *sociala ansvarsteorin* baserat på att de exempelvis väljer att fingera namn, även på förövaren, samt att de i och med detta tar hänsyn till konsekvenser av publiceringen (Wigorts Yngvesson, 2006).

Rättegångspoddens innehåll präglas snarare av *konsekvensneutralitet*. Detta baseras främst på att offrets förnamn förekommer och materialet från avsnittet återges o-filtrerat. Det går att förstå att Nils Bergman tvingas vara selektiv med vilka delar han plockar fram ur rättegångsmaterialet, men det material som han plockar fram är återgett i sin helhet. Detta indikerar på att Bergman strävar efter att vara neutral i sin framställan av uppgifterna (Wigorts Yngvesson, 2006).

I *Fallen jag aldrig glömmer* förekommer även där offrets förnamn, ålder samt ganska precis geografisk plats. Detta gör att innehållet kan härledas till ett *konsekvensneutralt* förhållningssätt. Det som starkt talar emot att han är *konsekvensneutral* är dels att han själv är part i målet som att han använder sig av många negativt värdeladdade ord (Wigorts Yngvesson, 2006). Detta är något som bidrar till subjektiviteten då Aros egna tyckande riskerar att färga berättandet av händelsen.

Genomgående i alla avsnitten är det anmärkningsvärt att offret i flera fall beskrivs genom förövarens uppfattning av offret. Detta är inte något i sig som strider mot den journalistiska etiken, men är något som skulle kunna vara känsligt utifrån exempelvis ett anhörigperspektiv och också bidrar till en subjektiv bild av offret. Uppfattningen kopplat till etiken i podcasterna är att *Fallen jag aldrig glömmet* och *Mordpodden* tar större hänsyn till exempelvis publicitetsreglerna, medan *Rättegångspodden* uppfattas präglas av sensationalism och allmänhetens rätt att ta del av offentliga handlingar.

Något vi också kan konstatera är att det fortfarande inte finns något sätt för anhöriga att stoppa eller anmäla dessa produktioner, och att det, baserat på de podcasts som vi analyserat, fortfarande görs vissa övertramp sett till *Publicitetsreglerna* (SJF, 2021).

9.1 Förslag till vidare forskning

Det finns en stor relevans för vidare forskning inom detta område då vi, under studiens gång, funnit flera forskningsluckor. Bland annat fann vi mycket lite svensk forskning just på svenska true crime-podcasts, något som också nämnts tidigare i uppsatsen. Det skulle vara intressant att, med avstamp i de teorier vi valt, istället göra en intervjustudie där man intervjuar podcastskapare i true crime-genren angående deras syn på etik och personlig integritet. En fråga som skulle kunna ställas till exempelvis Medieombudsmannen eller annan expert på media till följd av avsaknaden av lagstiftning rörande innehåll i podcasts är vilken typ av krav som kommer kunna ställas på podcasts i framtiden. Är det en journalistisk produkt eller ej? Och, hur skulle en reglering av mediet kunna se ut? (Whipple m.fl., 2023).

En annan fråga som väcktes i samband med lyssning och analys av avsnittet ur *Fallen jag aldrig glömmet* är om trovärdigheten i innehållet blir kompromissat med om man, som i Hasse Aros fall, utger sig för att vara journalist och producerar journalistiskt innehåll samtidigt som man också är part i målet som diskuteras. Faktumet att Hasse Aro berättar om ett mål som han själv också är målsägande i kan antas riskera att han blir partisk i målet. Man skulle kunna diskutera objektivitetsidealet som sägs genomsyra journalistiken. Hur påverkas trovärdigheten om journalister som rapporterar om brottsfall på något sätt är inblandad i fallet eller står i nära relation till någon som är det? Detta skulle kunna undersökas genom att intervjua journalister i någon typ av ansvarsroll, exempelvis ansvarig utgivare eller redaktör, för att få svar på hur denna fråga hanteras på olika redaktioner. Har journalister på redaktionen hindrats från att rapportera om vissa frågor på grund av att de kunde riskera att bli partiska? Vad finns det för typ av regler eller föreskrifter på redaktionen som rör detta? På vilka sätt strävar man efter opartiskhet?

10. Referenser

Vetenskapliga tidskrifter:

Berry, Richard. (2016). Podcasting: Considering the evolution of the medium and its association with the word 'radio'. *The Radio Journal: International Studies in Broadcast and Audio Media*, 14, 7–22. https://doi.org/10.1386/rjao.14.1.7_1

Boling, Kelli. (2019). True crime podcasting: Journalism, justice or entertainment? *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 17(2), 161–178. https://doi.org/10.1386/rjao_00003_1

Bonini, Tiziano. (2015). The 'Second Age' of Podcasting: reframing Podcasting as a New Digital Mass Medium. *Quaderns Del CAC*, 41(18), 21–30. https://www.cac.cat/sites/default/files/2019-01/Q41_Bonini_EN_0.pdf

Cameron-Dow, Joy. (2009). The question of crime: How much does the public have the right to know?. *Pacific Journalism Review : Te Koakoa*, 15(2), 71–84. <https://doi.org/10.24135/pjr.v15i2.985>

Franks, Rachel. (2016). True Crime: The Regular Reinvention of a Genre. *Journal of Asia-Pacific Pop Culture* 1(2), 239-254. <https://www.muse.jhu.edu/article/675377>

Slakoff, Danielle C., Boling, Kelli S., & Tadros, Eman. (2022). "I just couldn't cope with it, you know? I just couldn't believe that she was gone": The Portrayal of Co-victims' Grief in True Crime Podcasts about Missing (but Presumed Killed) Women. *Journal of Family Violence*. <https://doi.org/10.1007/s10896-022-00471-w>

Whipple, Kelsey., Ashe, Ivy., & Cueva Chacón, Lourdes. M. (2023). Examining Podcast Listeners' Perceptions of the Journalistic Functions of Podcasts. *Electronic News*, 17(1), 40–66. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/19312431221137650>

Yardley, Elizabeth., Kelly, Emma., & Robinson-Edwards, Shona. (2019). Forever trapped in the imaginary of late capitalism? The serialized true crime podcast as a wake-up call in times of criminological slumber. *Crime, Media, Culture*, 15(3), 503–521. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/1741659018799375>

Tryckt litteratur:

- Asp, Kent. (2007). En profession på gott och ont. I Asp, Kent. (Red.), *Den svenska journalistkåren* (s.239–246). Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Berglez, Peter. (2019). Kritisk diskursanalys. I Ekström, Mats., & Johansson, Bengt. (Red.), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* (Tredje upplagan) (s.225–254). Lund: Studentlitteratur.
- Browder, Laura. (2010). True crime. I Nickerson, Catherine Ross. (Red.). *The Cambridge Companion to American Crime Fiction* (s.121–134). Cambridge University Press.
- Börjesson, Britt. (2007). Namnpublicering – en fråga om offentligt och privat. I Asp, Kent. (Red.), *Den svenska journalistkåren* (s.87–96). Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Case Punnett, Ian. (2018). *Toward a Theory of True Crime Narrative: A textual Analysis*. Routledge.
- Ekström, Mats., & Johansson, Bengt. (Red.). (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. (Tredje upplagan) Lund: Studentlitteratur.
- Esaïsson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Towns, Ann., & Wängnerud, Lena. (2017). *Metodpraktikan*. Wolters Kluwer.
- Ghersetti, Marina. (2007). Vad bestämmer nyhetsvärdet? I Asp, Kent. (Red.), *Den svenska journalistkåren* (s.97–108). Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Hammarlin, Mia-Marie., & Wigorts Yngvesson, Susanne. (2019). Filosofiska grunder för journalistisk etik. I Karlsson, Michael., & Strömbäck, Jesper. (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (Andra upplagan) (s.89–101). Lund: Studentlitteratur.
- Håkansson, Nicklas. (2019) Nyheter i public service och kommersiella etermedier: en jämförelse. I Karlsson, Michael., & Strömbäck, Jesper. (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (Andra upplagan) (s.351–363). Lund: Studentlitteratur.
- Lindgren, Simon., & Lundström, Ragnar. (2010). *Ideala offer, och andra*. Gleerups.
- Murley, Jean. (2008). *The Rise of True Crime: 20th-Century Murder and American Popular Culture*. Praeger Publishers Inc.
- Nilsson, Bo. (2012). Brottsoffer, i nutida svensk dags-och kvällspress –en studie i offerskapets logiker. I Heber, Anita., Tiby, Eva., & Wikman, Sofia. (Red.), *Viktimologisk forskning* (s.137–156). Studentlitteratur.

Strömbeck, Jesper. (2019). Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar. I Karlsson, Michael., & Strömbäck, Jesper. (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (Andra upplagan) (s.171–200). Lund: Studentlitteratur.

Wadbring, Ingela. (2007). Journalistkåren och kommersialiseringen. I Asp, Kent. (Red.), *Den svenska journalistkåren* (s.127–138). Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

Weibull, Lennart., & Börjesson, Britt. (1995). *Publicistiska seder*. Tidens förlag.

Avhandlingar:

Pollack, Ester. (2001). *En studie i medier och brott*. (Institutionen för journalistik, medier och kommunikation) [Doktorsavhandling Stockholms universitet].

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-29619>

Wigorts Yngvesson, Susanne. (2006). *Den moraliska journalisten: en analys av yrkesetik, ideal och dygder* (Uppsala Studies in Social Ethics, 32) [Doktorsavhandling, Uppsala universitet]. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-6740>

Länkar/tidningsartiklar:

Aghamn, Albin. (2022, 19 september). Hovrätten fastställer dom mot lokalpolitiker i Nyköping. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sormland/hovrattsdom-mot-lokalpolitiker-i-nykoping>

Borgström, Ulf. (2022, 12 november). Nils Bergman om hårda kritiken och att bli pappa.

Expressen. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.expressen.se/noje/nils-bergman-om-harda-kritiken-och-att-bli-pappa/>

Borowska, Isabella. (Red). (2023, 15 mars). Rättegångspodden växte med 66 procent – ”mångmiljonbelopp”. *Influens*. Hämtad 2024-01-03 från

<https://influens.se/rattegangspodden-vaxte-med-66-procent-mangmiljonbelopp/>

Brunnvik, Nilla. (2023, 4 oktober). 60 Sekunder: Fallet Tove i Vetlanda. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jonkoping/60-sekunder-fallet-tove-i-vetlanda-1>

Cabral, Sam & Allen, Claudia. (2022, 20 September). Adnan Syed: Conviction overturned in Serial podcast murder case. *BBC*. Hämtad 2023-11-23 från

<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-62963466>

Cambridge Dictionary. (u.å.) *revictimize*. Hämtad 2024-01-03 från

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/revictimize>

Granström, Klas. (2021, 15 juni). Är det dags för strömningsjättarna att ta ansvar för medieetiken? *Journalisten*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.journalisten.se/nyheter/ar-det-dags-stromningsjattarna-att-ta-ansvar-medieetiken>

Hill, Siri. (2020, 17 januari). Rättegången mot plagiatanklagade Mordpodden inledd. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.svt.se/kultur/rattegangen-mot-mordpodden-inledd>

Hällsten, Amanda, Torstensson, Ebba (2023, 1 september) Tortyrmördade man för Canada Goose jacka. *Aftonbladet*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Llx1r1/mordade-man-for-en-canada-goose-jacka-i-ange/>

Internetstiftelsen. (2023). *Böcker och poddar: ur svenskarna och internet 2023*. Hämtad 2024-01-03 från <https://svenskarnaochinternet.se/app/uploads/2023/10/svenskarna-och-internet-2023-kap-8-bocker-och-poddar.pdf>

Kantar. (u.å.-a) *Fallen jag aldrig glömmer*. Hämtad 2024-01-03 från <https://free.mediafacts.se/poddindex/podcast/28f86794-1cc9-4581-ad6a-08da752e0cf7?week=47&year=2023>

Kantar. (u.å.-b) *Mordpodden*. Hämtad 2024-01-03 från <https://free.mediafacts.se/poddindex/podcast/3059ec25-ed88-491c-6f64-08dbd636bc42>

Kantar. (u.å.-c) *Rättegångspodden*. Hämtad 2024-01-31 från <https://free.mediafacts.se/poddindex/podcast/5f948d4d-005c-4551-aedb-08da752e0cf7>

Kantar. (2022). *Årsrapport Poddar: Årsrapport Poddindex och Poddlyssnande 2022*. Hämtad 2024-01-03 från https://www.kantarsifo.se/sites/default/files/reports/documents/arsrapport_poddar_2022.pdf

Mediemyndigheten (u.å.-a). *Mediemyndighetens verksamhet*. Hämtad 2024-01-03 från <https://mediemyndigheten.se/om-oss/mediemyndighetens-verksamhet/>

Mediemyndigheten. (u.å.-b). *Regler för radio- och tv-sändningar*. Hämtad 2024-01-03 från <https://mediemyndigheten.se/ansokan-och-registrering/regelverk/regler-for-radio--och-tv-sandningar/>

Mediemyndigheten. (u.å.-c). *Sända radio*. Hämtad 2024-01-03 från <https://mediemyndigheten.se/ansokan-och-registrering/sanda-radio/>

Medieombudsmannen. (u.å.-a). *Det här är medieombudsmannen*. Hämtad 2023-12-23 från <https://medieombudsmannen.se/det-har-ar-medieombudsmannen/>

Medieombudsmannen. (u.å.-b). *Hela listan över frivilligt anslutna medier*. Hämtad 2024-01-03 från <https://medieombudsmannen.se/hela-listan-over-frivilligt-anslutna-medier/>

Medieombudsmannen. (u.å.-c). *Mediernas etiknämnd fattar de avgörande besluten*. Hämtad 2024-01-03 från <https://medieombudsmannen.se/det-har-ar-mediombudsmannen/mediernas-etiknamnd-fattar-de-avgorande-besluten/>

Medieombudsmannen. (u.å.-d). *MO i korthet*. Hämtad 2024-01-03 från <https://medieombudsmannen.se/>

Nationalencyklopedin (u.å.). *true crime*. Hämtad 2023-10-26 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/true-crime>

Nilsson, Hanna. (2019, 31 maj). Mordpodden firar tre år – så blev deras podd en av de största. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/mordpodden-firar-tre-ar-sa-blev-man-en-av-de-mest-lyssnade-i-landet>

Nordegren, Thomas. (Programledare). (2017, 23 november). Pressetik: Vad är egentligen allmänintresse? I *Nordegren & Epstein i P1*. Sveriges Radio. Hämtad 2024-01-31 från <https://sverigesradio.se/avsnitt/980472>

Norgren, Amanda., Rönnqvist Fors, Klara., & Hill, Siri. (2020, 3 februari). Mordpodden fälls för upphovsrättsintrång. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.svt.se/kultur/mordpodden-falls-for-upphovsrattsintrang>

Poddtoppen (u.å) *Verkliga brott*. Hämtad 2024-01-03 från <https://poddtoppen.se/kategori/verkliga-brott>

Podme. (u.å.). *Mordpodden*. Hämtad 2024-01-03 från <https://podme.com/se/mordpodden>

Podplay. (u.å). *Fallen jag aldrig glömmer*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.podplay.com/sv-se/podcasts/fallen-jag-aldrig-glommer-28596>

Radioakademien (u.å) Pressmeddelande. Hämtad 2024-01-03 från <https://radioakademien.org/pressmeddelande-guldorat-2019-har-ar-de-forsta-attavinnarna/hamtad>

Rönnqvist Fors, Klara. (2019, 25 november). SVT om samarbetet med Nils Bergman: “Hade agerat annorlunda om vi visste”. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.svt.se/kultur/svt-om-samarbetet-med-nils-bergman-hade-agerat-annorlunda-om-vi-visste>

Stenquist, Victor & Roström Andersson, Sofia. (2014, 19 december). Rytтарinnan döms för styckmordet. *Aftonbladet*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Xwz7Mb/ryttarinnan-doms-for-styckmordet>

Svenska Akademiens Ordlista. (2021) *podd*. Hämtad 2024-01-03 från <https://svenska.se/so/?sok=podd&pz=4>

Svenska Journalistförbundet. (2020, 7 januari). *Anmäl till yrkesetiska nämnden*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/yrkesetiska-namnden/anmal-en-journalist-till-yrkesetiska-namnden>

Svenska Journalistförbundet. (2021, 17 november). *Publicitetsregler*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-press-radio-och-tv/publicitetsregler>

Sundell, Joachim & Atallah, Carol. (2019, 20 november) Rättegångspoddens utgivare: Jag ser ingen anledning att följa pressetiken. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.svt.se/kultur/rattegangspoddens-utgivare-svarar-pa-kritiken>

Talarforum. (u.å) Hasse Aro. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.talarforum.se/hasse.aro>

TT. (2023, 29 mars). Adnan Syed från ”Serial” släpptes – nu får han straffet återställt. *Aftonbladet*. Hämtad 2024-01-04 från <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/jlrA1n/adnan-syed-fran-serial-far-straft-aterstallt>

Voss Sundell, Joachim & Erlandsson, Åsa. (2019, 20 november). Hård kritik mot Rättegångspodden från anhöriga ”En upprepning av traumat”. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.svt.se/kultur/hard-kritik-mot-rattegangspodden-fran-anhoriga-hur-kan-man-behandla-brottsoffer-sa>

Voss Sundell, Joachim. (2019, 4 december). Rättegångspoddens skapare: Har aldrig velat skada någon. *SVT*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.svt.se/kultur/rattegangspoddens-skapare-har-aldrig-velat-skada-nagon>

Voss Sundell, Joachim. (2019, 21 november). True crime-kritiken växer: Svenska mordhistorier klandras av flera anhöriga. *SVT*. Hämtad 2023-12-23 från <https://www.svt.se/kultur/true-crime-kritiken-vaxer-svenska-mordhistorier-klandras-av-flera-anhoriga>

Lagar, riksdag & regering:

Prop. 2009/10:KU19. En reformerad grundlag. Hämtad 2024-01-03 från <https://data.riksdagen.se/fil/BCC291A8-5A12-4A86-A253-BD256EF0F859>

Regeringskansliet (2015a, 1 april) *Offentlighetsprincipen*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/grundlagar-och-demokratiskt-deltagande/offentlighetsprincipen/>

Regeringskansliet (2015b, 18 mars) *Ta del av allmän handling*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.regeringen.se/regeringskansliet/ta-del-av-allman-handling/>

Riksdagen (2023, 3 maj) *Allmänna handlingar*. Hämtad 2024-01-03 från <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/allmanna-handlingar/>

SFS 1949:105. Tryckfrihetsförordning. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/tryckfrihetsforordning-1949105_sfs-1949-105/

SFS 1974:152. Kungörelse om beslutad ny regeringsform. <https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=1974:152>

SFS 1991:1469. Yttrandefrihetsgrundlag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/yttrandefrihetsgrundlag-19911469_sfs-1991-1469/

SFS 1996:844. Radio- och TV-lag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/radio-och-tv-lag-1996844_sfs-1996-844/

SFS 2010:696. Radio och tv-lag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/radio-och-tv-lag-2010696_sfs-2010-696/

SFS 2010:1408. Kungörelse om ny beslutad regeringsform. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152/#K2

Podcastavsnitt:

Aro, Hasse. (programledare). (2023, 28 november). *111. Jackmordet i Ånge* [Podcastavsnitt] I *Fallen jag aldrig glömmer*. Podplay. <https://podme.com/se/fallen-jag-aldrig-glommer/1455342>

Bohlin, Linnea & Carlsson, Amanda (programledare). (2023, 19 november). *Styckmordet i Askersund* [Podcastavsnitt] I *Mordpodden*. Podme. <https://podme.com/se/mordpodden/1541565>

Bergman, Nils. (programledare). (2023, 14 augusti). *S09E11: Politikern som styckade sin vän - Del 1/3* [Podcastavsnitt] I *Rättegångspodden*. Acast. <https://podme.com/se/rattegangspodden/1380987>

Bergman, Nils. (programledare). (2023, 21 augusti). *S09E11: Politikern som styckade sin vän - Del 2/3* [Podcastavsnitt] I *Rättegångspodden*. Acast. <https://podme.com/se/rattegangspodden/1391100>

Bergman, Nils. (programledare). (2023, 28 augusti). *S09E11: Politikern som styckade sin vän - Del 3/3* [Podcastavsnitt] I *Rättegångspodden*. Acast. <https://podme.com/se/rattegangspodden/1401092>